ANT

İşçiye ihanetin belgelerini açıklıyoruz

Haftalık Dergi • 16 Temmuz 1968 • Sayı: 81 • 125 Kuruş

DEMİREL BAYAR ÇEKİŞMESİNİN İÇYÜZÜ

HAFTANIN NOTLARI

7 temmuz

Baykurt seçildi

■ Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu Kongresi'nde genel başkanlığa aynı zamanda TÖS Genel Başkanı olan Fakir Baykurt seçilmiştir. Yönetim Kurulu'nun yaptığı görev bölümünde de başkan yardımcılığına Doçent Osman Nuri Koçtürk, Genel Sekreterliğe Mehmet Cihangir getirilmiştir. Bir bildiri yayınlayan TÖDMF'nin yeni yönetim kurulu, öğretmenlerin geçim koşullarının çok ağırlaştığını belirterek öğretmen üzerinde politik ve idari baskının arttığını, hükümetin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın devrimci öğretmenlerin karşısında olduğunu açıklamıştır. TÖS ve TÖDMF Genel Başkanı Fakir Baykurt, önümüzdeki aylarda Türkiye'nin eğitim sorunlarını görüşmek üzere bir «Devrimci Eğitim Kurultayı» toplayacaktır. Baykurt'un bu konudaki yazısı 14. sayfamızdadır.

Birleşiyorlar

■ Almanya Türk Öğrenci Federasyonu Berlin'de Türk İşçi Derneği, Berlin Türk Öğrenci Birliği, Berlin Türk Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Türk Toplumcular Ocağı ve Türk Danış temsilcilerinin katıldığı bir konferans düzenlemiştir. Toplantıya katılan temsilciler, işçi-öğrenci beraberliğinin gerekliliği üzerinde durmuşlar ve bu konferansın bir başlangıç niteliğinde olduğunu belirterek Türkiye'de işçi ve öğrencilerin yurt sorunları üzerinde söz ve karar sahibi olması amacını güttüklerini belirtmişlerdir.

McNamara'nın teftişi!

Eski Amerikan Savunma Bakanı Mc Namara'nın bu defa Dünya Bankası Genel Müdürü olarak Türkiye'ye yaptığı ziyaret, tamamen bir teftiş havası içinde geçmiştir. McNamara'nın geleceğini haber alan Demirel, bütün bakanlıklara yatırım projelerinin en yüklülerini hazırlamalarını emretmiştir. Amerika'nın Türkiye'ye yardımı azaltması üzerine yardım kopartabilmek için Çağlayangil'i Sovyetler'in peşine takan Demirel, en büyük umudunu McNamara'ya bağlanmıştır. Ancak, sunulan projeler McNamara'yı tatmin etmemiştir. Dünya Bankası'nın sekiz yıllık ödemesiz süre ile kredi açmasını isteyen Demirel'e, McNamara «Ben karar veremem, projeler incelenir, düşünülür ve karar verilir» demiş, sanayiciler ve bankacılarla yaptığı görüşmede de dünya kredi faiz hadlerinin arttığını belirterek şunları söylemiştir : «Ucuz para bulmak zor, Dünya Bankası'nın Türkiye'ye ilgisini artırmaya çalışacağım. Benim yapabileceğim yalnız bu olabilir» demiştir. Böylece Demirel'in çok güvendiği bu dağa da kar yağmıştır. Öte yandan, Çağlayangil de, NATO Bakanlar Konseyi toplantısından sonra ayağının tozunu silmeden Moskova'ya gitmiştir. Çağlayangil'in ziyareti, götürdüğü heyetteki kişilerin görev ve kimliklerinden de anlaşılacağı, üzere tamamen ekonomik ve ticari amaçlar taşımaktadır. Çağlayangil'in Moskova'da uzun vâdeli bir ticaret anlaşması yapmak imkânlarını araştırdığı söylenmektedir.

8 temmuz

Özel okullar

■ İstanbul Teknik Üniversitesi, ile özel yüksek okulların öğrenci kuruluşları ve işgal ve boykot komiteleri ortak bir bildiri yayınlayarak şu açıklamada bulunmuşlardır : «Biz devrimci Türk gençliği, bütün öğrenim kurumlarındaki boykot ve işgal hareketlerini eğitimde devrimin birinci adımı olarak kabul etmekteyiz. Asıl amacımız, boykot ve işgal değil, eğitimde devrimin gerçekleşmesidir. Bugün imtihana girmekte olan 50 bin lise mezununun her beş kişisinden dördü üniversiteye giremeyecektir. 40 bin öğrenci, önceden hazırlanmış kasıtlı bir planla, sömürülmek üzere, özel yüksek okul patronlarının eline terkedilecektir. Öğrenciyi sömüren özel yüksek okullar kesin olarak devletleştirilmelidir.» Öte yandan, devlet okullarının birinci sınıflarında mimarlık ve inşaat mühendisliği öğrenimi yapan 700 öğrenciye karşılık, özel yüksek okullarda mimarlık ve mühendislik öğrenimi yapanların sayısı 7 binin üzerindedir. Mimarlar Odası Genel Sekreteri Vedat Dolakay, özel okulların fırsat eşitliğini zedelediğini söylemiştir. İnşaat Mühendisleri Odası'nın olağanüstü toplantısında ise özel okullarda 5 bin liraya mühendislik diploması satıldığı açıklanmıştır.

Demirel'e hediye

■ İ.T.Ü.Ö.B. Başkanı Harun Karadeniz, İ.T.Ü.T.O.T.B. Başkanı Çetin Uygur ve İ.Y.T.O.T.B. Başkanı Cengiz Gülderen, Başkan Demirel'e hediye olarak gerçekleri iyi görebilmek için bir gözlük, gençliğin isteklerini öğrenebilmesi için «Eğitimde Devrim» isimli bir broşür ve özel okulların anayasanın 50. maddesine aykırı olduğunu anlaması için bir anayasa göndermişlerdir. Gençler, ayrıca, Başbakan'ın kardeşi Ali Demirel'in özel okulu da dahil bütün özel okulların devletleştirilmesini istemişlerdir. Gençlik liderleri, Başbakan Demirel'e ayrıca şu hatırlatmada bulunmuşlardır: «Ne kadar zorlarsa zorlasın, arabayı yerinden oynatamayan beygir iş yapmış sayılmaz!»

Sonora rezaleti!

■ Sonora - 64 buğdayının Ege Bölgesi'nin verimli topraklarında fazla ürün vermesi, tefeci elinde kıvranan, üzüm, pamuk, tütün gibi mahsullerden zarar eden üreticinin bunların yerine Sonora buğdayı ekimine başlamasına yol açmıştır. Böylece, ANT'ın aylarca önce haber verdiği büyük tehlike kendisini göstermiştir. Verimi fazla, fakat kalitesi düşük Sonora - 64'un aldatıcı cazibesine kapılan üreticilerin bu tutumu karşısında tütün, pamuk ve üzüm üretimimiz baltalanmaktadır.

Beraat etti

■ Geçen yıl Tan Gazetesi'nde «Vatana ihanet halini açıklıyoruz» başlığıyla yazdığı yazıdan dolayı İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde hükümetin manevi şahsiyetini tahkir ettiği iddiasıyla yargılanan İrfan Nilhan, beraat etmiştir. Nilhan, «Böylece vatana ihanet hali mahkeme kararıyla da sabit olmuştur.» demiştir.

9 temmuz

FKF kararları

■ Fikir Kulüpleri Federasyonu Olağan Genel Kurul toplantısı İstanbul'da açılmış, Ankara'da sonuçlanmıştır. En yaşlı üye Sami Urfalı'nın başkanlığında yapılan toplantıda, son birleşimden bu yana yapılan çalışmaları yetersiz bulan üyelerin isteği üzerine güven oylamasına gidilmiş, Genel Başkan Doğu Perinçek ve arkadaşları güven oyu alamadıkları için yeniden seçim yapılmıştır. Seçim sonunda FKF Genel Başkanlığına Zülküf Şahin, Genel Saymanlığa Burhan Germeyan, Merkez Yürütme Kurulu üyeliklerine de Sami Urfalı, Olcay Girgiç, Adnan Celayir, Nuri Yıldırım, Gürsen Topses ve Ekrem Öztürker seçilmişlerdir. Toplantıda Derby Fabrikasında boykot yapan işçilerin ve sürmekte olan boykot hareketlerindeki öğrencilerin desteklendiği açıklanmış, Ankara'da seçim gecekondularının yıktırılması ve McNamara'nın Türkiye'ye gelişi protesto edilmiştir. Toplantıda alınan en önemli karar ise, FKF'nin Devrimci Güç Birliği'nden çekilmesi olmuştur.

Zülküf Şahin

Aşık İhsani

■ Ünü bütün dünyaya yayılan Âşık İhsani'nin hayatı ve şiirleri bu defa da Yugoslavya'da yayınlanan yarım milyon tirajlı Cnekmar Dergisi'nde yayınlanmıştır.

CİA marifeti

■ TMTF eski dış münasebetler müdürü Deniz Gökkılıç'ın Amerika'ya neden ve nasıl çağırıldığı Yeni İstanbul Gazetesi tarafından açıklanmıştır. Yayınlanan belgelere göre, Gökkılıç'ın çağırılma nedeni, zevkleri, alerjileri, alışkanlıkları Amerikan Büyükelçisi Parker Hart, Türkiye'deki Kültür Ataşesi Otto Schaler ve USIS Kültür Bölümü görevlilerinden Charles E. Caurtney tarafından bir raporla tesbit edilmiş, raporun üç nüshası CIA'ya, bir nüshası da FBI'ya gönderilmiştir. Raporda, Deniz Gökkılıç'ın Amerika'da beynini yıkamak için nasıl bir gezi programı düzenlenmesi gerektiği de belirtilmektedir. Seyahati yapan Gökkılıç da, Amerika'ya seyahatı sırasında beyninin yıkanmak istediğini, Amerikanın Sesi Radyosu'nda yaptığı bir konuşmada Vietnam ve zenci politikasını tenkit ettiği halde bu bölümlerin radyoda yayınlanmadığını açıklamıştır.

10 temmuz

ANT yargılandı

■ Geçen hafta Savcılık'ça ANT aleyhine açılmış olan dört davanın birden duruşması yapılmıştır. Doğan Özgüden 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde «Amerika Kovulmadıkça» ve «Grevin ertelenmesi AP için yüzkarasıdır» başlıklı yazılarından dolayı hükümeti tahkir ettiği iddiasıyla toplam olarak 12 yıl hapis talebiyle yargılanmıştır. Özgüden'in sorgusu yapıldıktan sonra duruşma, savcının mütalâasını bildirmesi için başka güne bırakılmıştır. Yaşar Kemal «İşgal Toprağı Kurt Köpeği» başlıklı yazısından dolayı, Yaşar Uçar ile birlikte T.C.K.'nun 312 maddesine göre «sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik ettiği» iddiasıyla Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılanmıştır. Yaşar Kemal ve Yaşar Uçar hakkında 2'er yıl hapis cezası istenmektedir. Dış politika yazarımız Hüseyin Baş da «NATO kovulmalıdır» başlıklı yazısından ötürü 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde hükümeti tahkir ettiği iddiasıyla yargılanmıştır. Savcılık Baş ile Uçar'ın bu davadan dolayı 6'şar yıl hapislerini istemektedir. Baş, bu yazının, Kıbrıs buhranı sırasında Amerika'nın Türkiye'ye müdahale etmesi üzerine yazıldığını, Amerikan politikasının ve Amerikan taraftarlarının yerildiğini söylemiştir.

Mahkûm edildi

■ Proleter Dergisi Sahibi Necip Akan, «Üretim araçları kimin elinde?» başlıklı yazısından dolayı yargılandığı Adana Toplu Basın Mahkemesi'nde 6 ay hapse mahkûm edilmiştir. Mahkemeye elleri kelepçeli olarak getirilen Akan'ı, TİP Milletvekili Yunus Koçak ile Avukat Zeki Direk savunmuşlardır. Mahkûmiyet kararı temyiz edilecektir. Öte yandan, Sol Yayınları Yönetmeni Muzaffer Erdost, Stalin'in «Sosyalist Ekonominin Meseleleri» adlı kitabını yayınladığı için Ankara Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmıştır. Erdost ve avukatı Halit Çelenk, Sahir Erman'ın verdiği bilirkişi raporunu reddederek kitabın yeni bir bilirkişiye incelettirilmesini istemişlerdir.

Devlete kazık

■ Yabancı petrol şirketlerinin baskısı sonunda kömür yerine fuel-oil kullanılmasının kömür sanayiinde yarattığı buhranı gidermek amacıyla, bütün kömür madenlerinin devletleştirilmesi sorunu yeniden ortaya atılmıştır. Türkiye Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu'nca düzenlenen toplantıda özel sektöre ait maden ocaklarının devletleştirilmesi yada son zamlardan sonra hükümetin fuel-oil ithalatına ağır gümrük koyması istenmiştir.

İmza topluyorlar

■ İstanbul Savcılığı'nın üniversite işgaline katılan öğrenciler hakkında soruşturma açması üzerine öğrenciler, bu işgale bütün üniversite gençliğinin katıldığını ifade etmek ve sorumluluğu paylaşmak üzere Hukuk ve İktisat fakültelerinde imza toplamağa başlamışlardır. Şimdiden bine yakın işgalcinin imzası toplanmış olup kampanya tamamlandıktan sonra imza listeler Savcılığa verilecektir.

11 temmuz

CHP ve NATO

■ CHP Parti Meclisi bir bildiri yayınlayarak Türkiye'nin NATO'da kalması gerektiğini ileri sürmüştür. Bildiride «CHP, Türkiyenin Kuzey Atlantik Antlaşması içinde kalmasını uygun bulmaktadır. Antlaşmadan ayrılmaksızın da, bu antlaşmaya dayanarak kurulmuş olan NATO örgütünün, ikili antlaşmaların ve alınan kararların Türkiye yararına değiştirilmesi, gene antlaşma hükümleri gereğince mümkündür.» denilmektedir. Bu bildiri de, bütün sola açılış iddialarına ve bağımsızlıktan yana görünme çabalarına rağmen CHP'nin Amerika'nın dümen suyunda yürümekten kurtulamadığını göstermektedir.

Silahsızlanma

■ Temmuz ayı başında Moskova'da ve Washington'da varılan ve nükleer silahların kısıtlanmasını öngören anlaşma, Sovyet Başbakanı Kosigin tarafından olduğu gibi, Başkan Johnson tarafından da atom çağının en önemli antlaşması olarak nitelenmiştir. Bir kaç ülkenin yöneticileri dışında hemen bütün ülkelerin imzaladıkları antlaşmanın sadece nükleer silahların yayılmasını önlemekle kalmayıp gerçek bir silâhsızlanma ve barış yönünde yeni gelişmelere yol açacağından şüphe edilmemektedir. ANT, atom çağının en önemli antlaşması olarak görülen bu antlaşma konusunda gelecek hafta Hüseyin Baş'ın hazırladığı bir incelemeyi okurlarına sunacaktır.

12 temmuz

CIA'yı suçladı

■ New Orleans Savcısı Jim Garrison, Başkan Kennedy'nin CIA ajanları tarafından öldürüldüğü iddiasını tekrarlamıştır. New Orleans'da yayınlanan Times Picayune Gazetesine verdiği demeçte, Garrison, bir dost ülkenin karşı casusluk servislerinden çok sayıda ayrıntılı bilgi elde ettiğini açıklamış ve bu bilgilerin, Başkan Kennedy'nin Amerikan Casusluk Teşkilâtı CIA tarafından öldürüldüğü iddiasını doğruladığını söylemiştir.

Eli boş döndü

■ Amerika'dan ve Dünya Bankası'ndan *yardım kopartmak* ihtimali zayıfladıktan sonra bütün umudunu Sovyetler Birliği'ne bağlayan AP İktidarının Dışişleri Bakanı Çağlayangil Moskova'dan da eli boş olarak dönmüştür. Yayınlanan resmi bildiride, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin *olumlu gelişmesinden* tarafların memnunluk duydukları belirtilmiş, fakat bu konuda yapılan görüşmelerin sonuçları açıklanmamıştır. Çağlayangil Moskova'ya giderken uzun vadeli yeni bir ticaret anlaşması imkânlarının araştırılacağını söylediği halde, bildiride bu konuya ve proje finansmanı meselesine hiç değinilmediği dikkati çekmektedir.

13 temmuz

Hileli yağlar

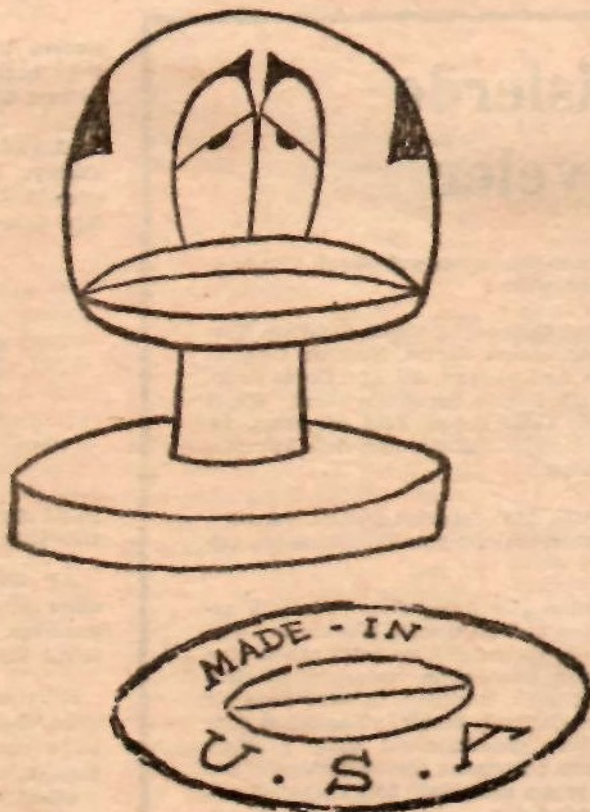
■ İtalya'dan *geri çevrilen* ve Türkiye çapında bir skandala sebep olan parafinle karışık 530 Ton zeytinyağının 200 Tonu daha Gomel Firması tarafından sabun ve tekstil sanayicilerine satılmıştır. İzmir 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nin «sadece sanayi dalında kullanılır» kararı üzerine esans da konularak denatüre edilen zeytinyağların sanayiciler yerine pazarcılar tarafından alınıp halka satılmasından endişe edilmektedir.

Fransız kabinesi

■ Fransa'da seçimlerden sonra yeni hükümeti Couve De Murville kurmuş, Dışişleri Bakanlığına Michel Devre getirilmiş, eski Başbakan Pompidou ise yeni kabinede görev almamıştır. General De Gaulle'ün yakında cumhurbaşkanlığından çekilmeyi düşündüğü ve yerine Pompidou'nun gelmesini tasarladığı söylenmektedir. Pompidou'nun durumu ve Fransa'daki gelişmelerle ilgili yorumumuz 13. sayfamızdadır.

Beraatla sonuçlandı

■ Küçükpazar'daki bir lokantada komünizm propagandası yaptıkları iddiasıyle iki yıl önce tutuklanan ve sonra serbest bırakılan Orhan Kemal, Erol Sözer, Mustafa Kutlu, Muzaffer Kalyoncu ve Şevket Ertekin'in İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesindeki dâvaları oybirliği ile verilen beraat kararı ile sonuçlanmıştır.

mühr-ü süleyman

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Eski DP'liler siyasi hayata dönmeli, ama

Eski Demokratların siyasi hayata dönmeleri sorunu, geçen hafta Başbakan Demirel'in yüksek tirajlı bir gazete aracılığıyla eski Cumhurbaşkanı Bayar'a karşı saldırıya geçmesiyle yeniden alevlenmiştir. ANT okurları için Bayar - Demirel çekişmesinin yeni bir tarafı yoktur. Bayar ve onun gibi düşünenler, DP'nin seçmen kitlesinin oylarıyla iktidara gelen Demirel ve arkadaşlarından, bu oylar için kestikleri faturanın artık ödenmesini istemektedirler. Faturanın karşılığı, anayasada gereken değişikliğin yapılarak eski Demokratların siyasi hayata dönmelerinin sağlanmasıdır. Ancak, AP'nin bugünkü yöneticileri, eski Demokratlara siyasi haklar tanınması halinde kendilerinin ikinci plana düşeceği endişesinden hareket ettikleri içindir ki, Bayar ve arkadaşlarının isteğini yerine getirmeğe bir türlü yanaşmamaktadırlar. Bu vurdumduymazlık karşısında, Bayar artık AP yöneticilerinden umudu tamamen kesmiş ve eski su müdürünün yapmadığı işi bizzat kendisi yapmak üzere *Bizim Ev* adı altında yeni bir siyasi organizasyona gitmiştir. Bayar'ın AP yöneticilerine cephe alması üzerine, mecliste temsil edilen bazı partiler de, eski DP oylarını çelebilmek umuduyla eski Demokratların siyasi hayata dönmelerini öngören anayasa değişikliği teklifleri hazırlamışlardır. AP içindeki muhaliflerinin de bu harekete katılmalarından endişe eden Demirel nihayet açıkça saldırıya geçmek gerektiğine kanaat getirmiş ve Bayar'ı resmen karşısına almıştır.

Bayar-Demirel mücadelesinin ayrıntıları, ANT'ın diğer sayfalarında genişliğine yansıtılmıştır. Bizim üzerinde durmak istediğimiz nokta, bu siyasi ihtiraslar mücadelesinin dışında, bir kısım vatandaşlardan siyasi hakların esirgenmesi meselesidir. Bugün Türkiye'de siyasi haklarından yoksun bırakılanlar, sadece, eski Demokratlar değildir. Mussolini İtalya'sından alınmış faşist kanunlarla mahkûm edilen bir çok vatanperver ve ülkücü insanın elinden de siyasi hakları alınmıştır. Bugün anayasada ve bütün partilerin programlarında yer almış bir takım temel hak ve hürriyetleri savundukları için gerek CHP devrinde, gerekse DP devrinde Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddesine göre mahkûm edilmiş bir çok vatandaş, herhangi bir siyasi partiye girmek, seçimlerde aday olmak hakkından yoksun bırakılmıştır. Oysa, bu vatandaşların mahkûmiyetlerine sebep olan görüşler ve eylemler, bugün, onları mahkûm eden siyasi partiler ve liderler tarafından dahi benimsenmiştir. Kaldı ki, demokratik bir düzende fikir suçu diye bir şey olmaması gerektir. Nitekim, çok partili rejimlerin yürürlükte bulunduğu ülkelerde fikir suçundan mahkûm olmuş ve bu yüzden siyasi hakları elinden alınmış hiç kimse gösterilemez. Türkiye'de de çok partili bir demokratik rejimin varolduğu iddia ediliyorsa, her şeyden önce «fikir suçu» denilen yüzkarası ortadan kaldırılmalıdır.

Mesele siyasi ihtirasların dışında, bu açıdan ele alındığı takdirde, eski Demokratların siyasi hayata dönme isteklerini meşru karşılamak gerekecektir. Eski Demokratlarla birlikte T.C.K.'nun 141 ve 142. maddesine göre mahkûm edilmiş vatandaşlara da siyasi hakları bir an önce iade edilmelidir. Demirel ve onun gibi düşünenler, siyasi hakların iadesinin, toplumda bir takım huzursuzluklara, tepkilere, hattâ patlamalara sebep olabileceği iddiasındadırlar. Ama unutulmasın ki, bir şey, yasaklandığı sürece kitleler nezdinde daha büyük önem kazanır ve giderek toplumda çok daha büyük huzursuzluklara sebep olabilir. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Bu bakımdan, yasama hayatında söz sahibi bütün siyasi partiler, ve en başta mevcut iktidar, kendilerini kısır siyasi yatırımlardan ve hesaplardan kurtararak meseleyi bu perspektif içinde ele almalı, demokrasinin bütün kurallarını uygulamalıdırlar. Aksine davranış, bir aldatmaca olmaktan öte gitmeyecektir.

DEMİREL BAYAR ÇEKİŞMESİNİN İÇYÜZÜ

SÜLEYMAN DEMİREL
— Eski Su Müdürü'nün gazabı —

Onur BARTU
Ankara'dan yazıyor

Süleyman Demirel'in Hürriyet Gazetesi ile irtibatını sağlayan Turhan Bilgin'in gazetenin Ankara Temsilcisi ile bozuşması uzun süreden beri üzerinde çalışılan plânı uygulamak için Demirel'i bizzat harekete geçirmiştir.

Adalet Partisi Başkanlık Divanı'nın sık sık toplandığı geçen hafta başında, Başbakanlık Özel Kalem Müdürü Muammer Ekonom telefonla Hürriyet Gazetesi'nin Ankara Temsilcisi Cüneyt Arcayürek'i aramıştır. Ekonom, Başbakan'ın **«saat 22'den sonra Cüneyt Arcayürek ile bir kadeh bir şey içmeyi arzuladığını»** bildirmiştir. A.P. Başkanlık Divanı'nda kararlaştırıldığı gibi, Demirel Hürriyet Gazetesi ile ilinti kurmuş ve tezgâhlanan oyunun ilk bölümünü uygulamaya geçmiştir.

Arcayürek ile Demirel rahat koltuklara oturup, karşılıklı hal-hatır soruşturmasından sonra aktüel konular üzerinde konuşmaya başlamışlardır. Demirel, kendisinin yanlış anlaşıldığından uzun uzun yakındıktan sonra, özellikle İstanbul ve Ankara için yapmayı tasarladığı şeyleri anlatmış ve sözü eski DP'lilerin, aleyhindeki faaliyetlerine getirmiştir. Demirel'in anlattıklarına göre, Türkiye bir huzur ve sükûn devresinin özlemini çekmektedir. Bir kaç kişinin şahsi kin ve arzuları huzur ve sükûn devresinin gelişini ertelememelidir. Yeni Türkiye Partisi'nin, cankurtaran simidi gibi eski DP'lilerin siyasi haklarının iadesi için anayasayı değiştirmek amacıyla hazırladığı teklif zihinlerde kuşkular doğurmuştur. Bayar ve arkadaşları **«1960 da biten bir filmi yeni baştan oynamak için bütün gayretleri ile çalışmakta»**, tekrar politik hayata dönebilmek için CHP ve TİP dışındaki bütün partiler ile irtibat kurmakta, hattâ AP içindeki bazı milletvekili ve senatörlerle birlikte faaliyet göstermektedir. Eski DP'liler, Demirel'i, daha doğrusu AP'yi dışarıdan yönetmek için çırpınmışlar, fakat **«emellerine muvaffak olamamışlardır.»** Bunun üzerine, Bayar, **«Bizim Ev»**i kurmuş ve istikbaldeki partinin teşkilâtı denebilecek **«Bizim Ev»** şubelerini açmaya başlamıştır.

Sık sık Arcayürek'in aldığı notlara kaçamak bakan Demirel, daha sonra eski DP'liler içindeki anlaşmazlıklar konusunda bilgi vererek, Bayar'ın başkanlığında eski DP'lilerin yaptıkları toplantıda, Sıtkı Yırcalı'nın Demokrat Parti kurulsa bile oyların yüzde 30'unu alamayacağı yolundaki sözlerinin tepki gördüğünü söylemiştir. Demirel'e göre, **«1960'dan bu yana köprülerin altından çok sular geçmiş, sosyal yapı, siyasi görüş ve inanışlarda büyük değişiklikler olmuştur.»** Yırcalı'nın bu görüşünün eski DP'liler arasında **«fikri çatlaklığa»** yol açtığını öne süren Demirel, **«Bir avuç eski DP'linin arzusuyla, pek çok çevreyi kuşkulandıran, hattâ harekete geçirmeye sebep olabilecek bir ortamın sancılarını neden çekeceğiz? Bunun ve bu bir avuç DP'linin gayretiyle ortaya çıkan durumun, yeni çelişmelerin siyasi gerilmelerin, başka homurdanmaların Türkiye'ye, Türk vatandaşına, huzurumuza faydası ne olacaktır?»** demiştir.

Arcayürek'in haber kaynaklarının başında Demirel'in bulunduğunu bütün Türkiye'nin bildiğini Demirel de bildiği için, bu konuda yazacağı habere kaynak olacak bir başka «mahreç» bulunmasının yararlı olacağını kaydetmiştir...

Arcayürek'in, Demirel'in Buğday Sokak'taki evinden ayrıldıktan sonra yaptığı ilk iş, telefonla İstanbul'u arayıp, durumdan patronlarını haberdar etmek olmuştur.

Filimin ikinci kısmı

Ertesi günü dolaylı olarak Associated Press Ajansı'nın Türkiye muhabiri Hal McClure ile ilinti kurulmuş ve eski DP'lilerin Demirel'i devirmek için harekete geçtikleri, AP içindeki aşırı sağcı unsurların isyan etmek üzere oldukları duyurulmuştur. Oynanmakta olan ikili, üçlü oyunun içyüzünü bilmeyen Hal McClure, haberi Associated Press'in Avrupa merkezine hemen aktarmıştır. Ve bundan sonra da, Hürriyet Gazetesi'nde sabırsızlıkla Associated Press bültenlerinden, Ankara mahreci ile çıkacak Hal McClure'un haberi beklenmeye başlanmıştır. Haber gelir gelmez durumdan, Arcayürek haberdar edilmiş ve önceden hazırlanan Demirel'in klişesi ile önceden yazılan Arcayürek'in yazısı birinci sayfaya yerleştirilip, «11 Temmuz 1968, Perşembe» tarihli Hürriyet gazetesi şu başlıklarla bütün Türkiye'ye tam 650 bin adet dağıtılmıştır...

CÜNEYT ARCAYÜREK
Mutemed gazeteci!

«Associated Press Ajansı'nın Türkiye Muhabiri Hal McClure'un Ankara'dan dünyaya yaydığı haber:

ESKİ DP'LİLER DEMİREL'İ DEVİRMEK İSTİYOR:

AP lideri, 1960'ın intikamını alma hırsı içindeki aşırı sağcı unsurları bugünkü tutumuyla hayal kırıklığına uğratmış.»

Hürriyet'in Ankara Temsilcisinin **«İşin İçyüzü»** başlığı ile bu konuda yaptığı yorumun başlıkları ise şöyledir:

«Eski DP'liler bir gövde buldu ama, kafa değişik.

Celâl Bayar, bir yaşlı pehlivanla son güreşini tutmak istiyor...»

Bu alış verişten hem Demirel memnundur, hem de Hürriyet

Mahalli meclislerde sosyalist üyeler

Yüksek Seçim Kurulu, CHP İstanbul İl Başkanlığının İstanbul Belediye ve İl Genel Meclisi seçimleri için yaptığı itirazı kabul ederek AP'lilerin üyeliklerini iptal etmiştir. AP'lilerin üyeliklerinin iptal edilmesinin nedeni, AP İstanbul Teşkilâtının mahalli seçimler için iki ayrı aday listesi vermesidir.

Seçimlerde yolsuzluğu, usulsüzlüğü ve zorbalığı esas alarak seçim kazanma yollarını arayan AP için, Yüksek Seçim Kurulu'nun kararı, mukadder bir sonuç olmuştur.

AP'nin oyları iptal edildikten sonra İstanbul Belediye Meclisi'nde partilerin üye durumu şöyledir : CHP 80, TİP 15, MP 3, BP 2, GP 1, Bağımsız 1...

Belediye Meclisi'nde yer alacak TİP üyeleri de şunlardır :

Osman Yalım, Metin Atılal, Cavit Zengin, Ali Kemal Yalçın, İrfan Merev, Salih Eroğlu, Yusuf Söğütlülü, Necmettin Mercan, Neclâ Fertan, Çetin Yücel, İmam Akkaya, Cengiz Yüksel, Gülten Efe, Can Açıkgöz, Zaven Biberyan.

İstanbul İl Genel Meclisi'nde ise partilerin üye durumu şöyledir : CHP 71, TİP 17, AP 9, MP 6...

İl Genel Meclisi'nde yer alacak TİP üyeleri de şunlardır :

Ahmet Cansızoğlu, Kadri Esmeray, Şevket Alkan, Haluk Barlas, Nurettin Çavdargil, Leon Andreasiyan, Ali Efe, Cevat Özdemir, Durak Koçak, Şerafettin Oktay, Hayri Döküimcü, Celâl Beyaz, Zeki Gühertaş, İsmail Bilyacıoğlu, Ali Akkaya, Aziz Erkmen, Refik Özbar...

Böylece, TİP, İstanbul mahalli meclislerinde ana muhalefet partisi durumuna gelmiştir.

İstanbul gibi Avrupa'nın en büyük şehirlerinden birinde mahalli yönetimde birinci derecede sorumluluk ve yetki sahibi olan sosyalistler, İstanbul'un meselelerine ciddi şekilde eğilerek, belediyeyi halktan yana bir icraata zorlayarak, binbir yolsuzluğun döndüğü şehir yönetimindeki kirli oyunları gün ışığına çıkartarak sosyalist sosyalist hareketin yapıcı niteliğini halka ispat etmek durumundadırlar.

Mahalli meclislerin TİP'li üyelerinin başarıya ulaşması için, çalışmalarında bütün sosyalistler kendilerine yardımcı olmalıdırlar.

CELÂL BAYAR
— Dinmeyen ihtiras —

Gazetesi. Hürriyet Gazetesi memnundur, çünkü Demirel'e bir parça daha yaklaşmış ve fonksiyonunu icra etmiştir. Demirel memnundur, çünkü kafasında tasarladığı plânın birinci kademesini başarı ile uygulamıştır.

Demirel'in karşı taarruz planı

AP. Başkanlık divanında Büyük Kongre'nin Kasım ayında toplanması, ilçe kongrelerinin Eylül, il kongrelerinin de Ekim ayında tamamlanması kararlaştırılmıştır. Büyük kongreye güçlü gidebilmek için bugünden eski DP'lileri ve parti içindeki Müslüman Kardeşleri zararsız duruma getirmenin yararları üzerinde de durulmuştur. Bu işi üzerine Demirel almış ve Hürriyet Gazetesi yoluyla karşı taarruza geçmiştir.

Demirel, ANT okurlarının bildikleri gibi, bu şekilde hareket etmeye mecbur kalmıştır. Çünkü, gerek AP. içindeki Müslüman Kardeşler, gerek eski DP.'liler, AP. Genel Başkanını devirmek için bir noktada işbirliğine gitmişlerdir. Gerçi, Feyyaz Köksal'a hazırlatılan bir kanun teklifi ile YTP'nin oynamak istediği oyun önlenmiştir amma, gene de tehlike savuşturulmuş değildir. Kurucu Meclis üyeliği sırasında eski DP'liler için söyledikleri zabıtlarda kuzu kuzu yatan Köksal'ın, eski DP'lilere siyasi haklar veren, fakat parlâmentoya girmelerini önleyen teklifi, YTP teklifine oranla çok daha büyük sayıda imza toplamıştır.

Bunun yanında, Süleyman İktidarı'nın başı Müslüman Kardeşleri zararsız duruma getirmek ve eski DP'liler ile olan irtibatlarını kesmek için yoğun bir çalışmaya girmiştir. Önce, Ticaret ve Sanayi Odalarındaki mescidi kapattıran Demirel, koz olarak kullandığı kabine değişikliğini Bilgiç'in yerini alan

Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'un gücü karşısında bozguna uğrama ihtimalinin belirmesi ile 1969 seçimlerinden sonraya bırakmıştır. Kabine üzerine yapılan propagandayı büyük kongre ve seçim sonuna kadar durduran Demirel, Müslüman Kardeşler teşkilâtının sempatisini kazanmak ve Mehmet Turgut'u yalnız bırakmak için, teşkilâtın değiştirilmesinden endişe ettiği genel müdürlerin görevlerinden alınmasını da ertelemiştir. Bu arada, Bilgiç ile Refet Sezgin yoluyla iyi ilişkiler kuran Demirel, AP. Parlâmento Grupları içindeki aşırı sağcı grupların isyanını önlemek için alelâcele Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosu'nu da, 5 Haziran'da tatile sokmayı da başarmıştır.

Orduya kur...

AP. içindeki Müslüman Kardeşlere ve eski DP.'lilere karşı Türk Silâhlı Kuvvetlerinin desteğini, hiç olmazsa sempatisini alarak büyük kongreye gitmeyi düşünen Demirel, eski DP.'lilerin ve aşırı sağcı unsurların kendisini devirmek için çalıştıkları yolundaki haberleri yurt sathına yaymayı uygun bulmuştur.

Demirel, Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin bir Anayasa değişikliğine ve eski DP.'lilerin tekrar politik hayata dönmelerine «evet» demiyeceğini bildiği içindir ki, çok ince hesaplarla hareket etmektedir.

1969 seçimlerine kadar olan süreyi, Demirel ikiye bölmüştür. Birinci bölümde hedef, Büyük Kongre'ye kadar eski DP.'lileri ve Müslüman Kardeşler'i saf dışı ederek tekrar Genel Başkanlığı almak. İkinci bölümdeki hedef ise, 2 Haziran seçimleri sonuçlarının değerlendirmesine göre tehlikeye düşen 1969 seçimlerini kazanmak... Bugün Demirel için önemli olan seçim değil, AP. Büyük Kongresi'dir. Bütün güçler ve imkânlar, AP. Büyük Kongresi'ni kazanmak için seferber edilmiştir. Çünkü, Kongreyi kazanmadan 1969 seçimleri için çalışmak akıllı işi değildir ve bugüne kadarki tutum ve davranışlarına bakılacak olursa Demirel pek akılsız değildir...

Bayar - Demirel mücadelesi ile Müslüman Kardeşler'in tasarladıkları ve bütün bunların bir arada değerlendirilmesini, AP. Kurmayından bir yetkili şöyle özetlemiştir:

— **«Bugünden Kasım Kongresi ve 1969 seçimleri hakkında tahmin yapmak için henüz vakit erkendir. Değerlendirme yapılırken, yanılma payının asgariye indirilmesi için mahallî seçimleri kazanan bağımsız adaylar sorunu, Müslüman Kardeşler olarak adlandırdığımız, henüz tam olarak teşkilâtlanmamış AP. içindeki grubun eski DP.'liler ile olan ilgi ve işbirliğinin derecesi gözönünde bulundurulması, teşkilât üzerine tarafların oynadıkları oyunun içyüzünün gayet iyi bilinmesi şarttır.**

1960'dan bu yana Türkiye'de çok şey değişmiştir. Amma, muhafazakâr bir bünyeye sahip Türk halkının bir takım tabuların peşinde sürüklendiği de akıldan uzak tutulmamalıdır.

1969 seçimleri için, gerek iktidar gerek muhalefet partilerinin bünyelerindeki çekişme devam ederken tahminde bulunmak yanlış neticeler verir. Yalnız, CHP.'nin Ortanın Solu'na rağmen oylarını koruduğu, TİP.'in küçük de olsa bir gelişme kaydettiği bir gerçektir. Güven Partisi'nin hem AP.'den, hem de CHP.'den oy aldığı da gerçektir.»

AP. Kurmayı, ANT'ın Ankara Temsilcisi'nin **«Tüm bu söylediklerinizin altına adınızı koyabilir miyiz?»** sorusuna şu cevabı vermiştir:

— **«Sizin takdirinize kalmış. Eğer hergün altın yumurtlayan tavuğu kesecek kadar saf iseniz, onu işte bilemem...»**

Ve basın toplantısında

Ve Demirel cumartesi günkü basın toplantısında uzun süre gazetecilerin bu konuya değinmelerini bekledi. Nihayet içlerinden biri, **«Hürriyet Gazetesi'ndeki haberi okumuşsunuzdur. Bu konuda ne diyeceksiniz?»** diye sordu. Demirel açıkça eski Demokratlara, AP içindeki aşırı unsurlara meydan okuyarak, **«Büyük Kongre, benden teveccühünü esirgemediği müddetçe genel başkan olurum. Fakat kimi getirirse, onun yanında çalışırım. Bütün yollar herkese açıktır»** dedi.

Demirel'in sağ yanında, hemen ardında oturan Saadettin Bilgiç renkten renge girdi ve bundan sonra basın toplantısı harcıâlem sorularla devam edip gitti. Başbakan, eski demokratlara siyasi haklarının iade edilip edilmeyeceği yolundaki soruyu da o kendine özgü uslûp ve mantığı içinde muallâkta bıraktı.

Şimdi, kasımda yapılacak büyük kongrede Demirel ve ona karşı olanlar kozlarını paylaşacaklardır.

Yağmurdan kaçanlar

Yaşar Kemal

Türkiyede yılda bir milyona yakın nüfus artışı var. Bu artışı besleyecek toprak da yok. Toprak beslenemiyor. Aşınmalardan dolayı, ormanların yokedilmesinden dolayı da topraklarımız her gün, her gün öldürülüyor. Şu dünyada herkes biliyor ki, çağımızda topraklar da bakım ister. Bakılmayan toprak üstündeki insanları beslemez. Beslenmeyen inek gibi.. Beslenmeyen inek süt vermez. Ölür. Çağımızda artık büyük bir toprak bilimi doğmuştur. Toprağa bakma bilimi doğmuştur. Şimdi bir memleketin uygarlığı toprağına ne kadar yapma gübre attığıyla ölçülüyor. Toprağına en çok gübre atan memleket en uygar memlekettir. Bir de uygarlık toprak aşınmasının önüne geçiş oranıyla ölçülüyor. Milletler toprakları diriltmek için baraj üstüne baraj yapıyorlar. Orman üstüne orman dikiyorlar. Biz ne yapıyoruz, ormanlarımızı yokediyoruz. Biz ne yapıyoruz, süs barajları kuruyoruz. Ve boyuna nüfus artıyor. Nüfus artışının bir başka yönü daha var. Köylünün elindeki toprak miras sebebiyle boyuna parçalanıyor. Bundan yirmi yıl önce bir ailenin elinde yüz dönümlük bir toprak varsa, bugün bu toprak on parçaya bölünmüş, her evin elinde ancak on dönümlük bir toprak parçası kalmış. On dönümlük bir toprak parçası da, toprak o kadar verimsizdir ki, bir köylü evini besleyemez. Başı sıkışan köylüler, çünkü parçalanmış toprak topraksızlıktır. Her Anadolu kasabası son yirmi yılda iki üç misli büyümüştür. Her büyük şehri büyük bir gecekondu kuşağı sarmıştır. Yüzbinlerce insan İş Bulma kurumlarının kapılarını bekliyorlar. Türkiyenin kapılarını bir açın bakalım, içerde kaç kişi kalacak?

Azıcık gelişmekte olan büyük şehirler şimdilik gecekondudakileri aç komuyor. Büyük şehirler toprakları ölmüş, parçalanmış köylülere şimdilik bir sığınca olabiliyor. Onlara kırık dökük bir gecekondu, köydekinden daha iyi bir yaşama, küçücük, az paralı da olsa paralı bir iş verebiliyor. Şimdilik Alamanya onda, yirmide birini de olsa, başvuran işçiyi eli boş çevirmiyor, alıyor. Şimdilik Anadolu toprakları can çekişse de üstündekine bir lokmacık ekmek verebiliyor.

Çok az zamanda şehirler köyünden kopup gelen işçiye ne iş, ne de gecekondu verebilecek. Ne Almanya işçi alabilecek, ne de köydeki parçalanmış toprak o şimdiki bir lokmacığı köylüye verebilecek. Çok az bir zamanda Türkiye büyük belâlarla karşı karşıya kalacak. Türkiye insanları büyük açlıklarla karşı karşıya kalacaklar. Görünen köy kılavuz istemez. Yukarda söylediklerim Türkiyede gerçekleşip durur. Bir de soyup soğana çeviren, bu yanmış yıkılmış memleketin gelirlerini dışarıya, efendileri kapitalistlere sağan komprador burjuvası var. Bir de Türk topraklarının Amerikalılarca işgali.. Bütün bunların hepsi komprador burjuva düzenine bağlı.

Gecekonduları yıkmağa başladılar. Bu taşma yüzündendir. Artık şehirler yetmez oldu.. Yıkın bakalım neyin önüne geçebilirsiniz? Dalgalar halinde, akın akın köylüler geliyorlar. Sarı karıncalar gibi talayacaklar şehirleri. Aç köylüler.

Toprak verimini yitirdi. Bu düzende toprağı düzenlemenin hiç bir mümkünü yok. Palavra nutukları sıkın bakalım, köylüye verilecek toprak yok, deyin bakalım, neyin önüne geçeceksiniz?

Bu düzende şehirlere akın akın gelecekler. Alamanyaya gitmek için iş bulma kurumlarının kapılarını, sınır kapılarını dolduracaklar. Ölmüş toprak daha da ölecek. Bir lokma ekmek, diye insanlar bağrışarak şişip ölecekler.

Komprador burjuvası millî fabrika yapmayacak. Bindiği dalı kesmeyecek, millî fabrika yaparak. Komprador burjuvasının millî sanayi kurması ekonominin, doğanın kanunlarına aykırı olur. Onun varlığı millî sanayi olmamasına bağlıdır. Millî sanayi olmayınca da gecekondulardaki insanların işi halledilmez. Ağalık düzeni, bu bozuk düzen durdukça da toprak ölmekte devam edecek. Ormanlar yokolacak. Bu, çağımızda doğanın kanunudur. Bu düzen insanları aç koyma düzenidir.

Sosyalizm bir fikir süs değildir. Geri kalmış bir memlekette sosyalizm tek kurtuluş çaresidir. Geri kalmış bir memleketin kurtuluşu için, toprağının, kültürünün, emeğinin, insanlığının kurtuluşu için başka hiç bir çare yoktur. Bir takım milliyetçiler canlarını dişlerine takmışlarsa, kellelerini koltuklarına almışlarsa, sosyalizmin gelişmesini bu kadar çabuk istiyorlarsa, bunun için çabalıyorlarsa, bir milletin ölümünün önüne geçmek için yapıyorlar bunu. Telâşları bir ölüm kalım savaşı içinde olduklarından dolayıdır.

Ormanlar gidiyor, toprak ölüyor, nüfus artıyor, toprak bölünüyor. Topraklarından uğramış aç köylüler şehirlere, Almanyaya akın akın... Şehirlerde sanayi yok.. Alamanya kapılarını kapıyor.... Yağmurdan kaçanlar doluya tutuluyorlar.. Sürdürün bakalım kompradorluk düzenini sürdürebilirseniz.. Israr edin bakalım memleketin topyekûn ölümünde öldürebilirseniz.

Seçim konduları faciası!

2 Haziran seçimleri, gecekondu sorununu bir facia haline getirmiştir. Anayasa'nın koyduğu kuvvetler ayrılığı prensipleri, Demirel İktidarı'nın tutumu yüzünden bozulma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

2 Haziran seçimlerinde, yasama organında çoğunluğu sağlamak amacıyla, yürütme organı 775 sayılı gecekondu kanununu uygulamamış ve özel mülkiyeti korumamıştır. Bunun sonucu, 2 Haziran seçimlerinde bir hayli oy sağlanmış, fakat Türkiye'deki gecekondu sayısı birden 20 bin artmıştır.

Kanunları işine geldiğinde uygulayan, işine gelmediğinde uygulamayan Demirel İktidarı, bu tutumu ile «Sakin bir yolda olduğunu» göstermiştir.

Özellikle büyük şehirlerde, bugünkü tutarsız ekonomik politikanın sonucu köylerden akının yarattığı nüfus kabarıklığı gecekondu yapımını teşvik etmektedir. Köklü ekonomik ve sosyal tedbirler yerine, seçim arifesinde gecekondu yapımını teşvik eden Demirel İktidarı, seçim sonrasında şahıslara ait arsalar üzerine kurulan gecekonduları yerle bir ettirmiştir.

Gecekondu yıkımının yarattığı panik'ten korkan Demirel, hemen Ankara'nın çevresindeki gecekondu bölgelerinde geziye çıkarak 775 sayılı gecekondu kanununa aykırı direktif ve emirler vermiştir. Bahçesinde, iki-üç yaşında ağaç bulunan, badana edilmiş gecekondulara tapu verilmesi konusunda ilgili bakanlara emir veren Demirel «Yapı durumu düzgün, sağlık şartları uygun gecekondulara hemen tapuları verilsin» demiştir. Bütün önemli sorunlar karşısında yüzeyde kalan Demirel, gene bir takım palyatif tedbirlerle Ankara'da gecekondu sorununu çözümleyeceğini sanmaktadır.

İlgili bakanlar, Ankara Belediye Başkanı'nın da katılması ile düzenledikleri alamunit toplantılarda aldıkları kararları, hemen uygulamaya başlamış ve şehirden kilometrelerce uzakta, yolu, suyu, ışığı, otobüsü olmayan yerlerde arsa dağıtımına başlamışlardır.

775 sayılı kanununa dayanarak 2 Haziran seçimleri sırasında yapılan gecekonduları yıktıran Demirel İktidarı, bu kanunun emrettiklerini yerine getireceğine, plânsız, düzensiz rasgele uygulamaya geçmiştir. Bu arada, her gittiği arsa dağıtım yerinde bir konuşma yapan İmar İskan Bakanı, sık sık rakamların taşıdığı anlamı kavramaktan uzak düşerek, önümüzde 6 ayı kalan 1968 yılı içinde 15 bin 200 yoksul aileye arsa ve konut dağıtılacağını söylemiştir.

Ankara'da gecekondu rezaleti devam ederken İstanbul'da da «Asma Köprü inşaatı» adı altında yeni bir spekülâsyon rezaletinin kapıları açılmıştır.

Sırf yabancı şirketlerin ve yerli spekülâtörlerin kâr hırslarını tatmin amacıyla «kel başa şimşir tarak» kabilinden inşa ettirilmesine karar verilen Boğaz Köprüsü'nün plân çalışmalarının tamamlandığı ve bu köprüyü Ankara Asfaltı ile Londra Asfaltı'na bağlayacak olan çevre yolunun tesbit edildiği geçen hafta Hürriyet Gazetesi'nde açıklanmıştır.

Bugüne kadar çevre yolunun geçeceği tahmin edilen bölgelerde büyük araziler kapatan spekülâtörler, 22 kilometrelik güzergâhın resmen açıklanmasından sonra faaliyetlerini daha da artırmışlardır.

Bir yanda başını sokacak kimselere konut temin etmeyen ve kendi kurdukları gecekonduları da başlarına yıkan AP. iktidarı, öte yandan Firavun'lara özgü lüks inşaatlar yaptırıp vurgun kapılarını açarak kimlerin hizmetinde olduğunu bir kere daha ortaya koymuştur.

Seçim sırasında teşvik ettiği yurttaşların, oylarını aldıktan sonra evlerini yıktırıp, protesto yürüyüşü yapmaya kalktıklarında polise coplatan Demirel İktidarı, yıkılan gecekondu enkazları üzerine çekilen «Kara Bayrak»ların taşıdığı anlamı henüz kavrayamamıştır. Demirel İktidarı'nın bu kısır görüşü ve anlayışsızlığı, mukadder akıbetini çabuklaştırmaktadır.

AP'nin önce yapılmasına göz yumup sonra fakir fıkaranın başına geçirdiği seçim gecekonduları, Demirel İktidarının ikiyüzlü politikasının yeni bir belgesidir. İktidar yine mazlumun «ahı»nı almıştır ve bu aheste aheste çıkacaktır!

Orduda terfilerin içyüzü

926 sayılı Askeri Personel Kanunu'nun, Türk Silâhlı Kuvvetleri komuta heyetindeki general enflasyonunu önlemek amacıyla general oranının yüzde bir buçuğa indirilmesini öngören hükmü, bu yılda uygulanamayacaktır.

Terfi sırası gelen ve geçen yıl terfi edemeyen albay sayısı 400'e yakındır. Üç korgeneralin orgenerallik, bir koramiralin oramirallik, 28 tümgeneralin korgenerallik, 32 tuğgeneralin tümgenerallik, üç tümamiralin koramirallik sırası gelmiştir. 400 albaydan, ancak bu Ağustos'ta 60'ı Tuğgeneralliğe terfi ettirilecektir.

Askeri Personel Kanununun general oranının bir buçuğa indirilmesi ile ilgili maddesinin geçici hükümlerine göre, komuta kademelerindeki şişkinlik 1970 yılına kadar giderilecektir. Gerekli süreyi doldurup da çeşitli nedenlerle generalliğe terfi ettirilmeyen albayların, Danıştay yoluyla terfilerini alması karşısında ne gibi tedbirler alınacağı, Askeri Şûra'nın Ağustos ayının ikinci yarısında yapacağı toplantıda kararlaştırılacaktır.

Askeri Şûra'nın ele alacağı önemli bir konu da Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri komutanlarının durumlarıdır. Emekli olmaları beklenen Hava Kuvvetleri Komutanı İrfan Tansel Büyükelçilik görevini, Deniz Kuvvetleri Komutanı Necdet Uran ve Kara Kuvvetleri Komutanı Refik Yılmaz da Kontenjan senatörlüğünü prensip olarak kabul etmişlerdir. Fakat, bu prensip kararının üzerinden aylar geçmiş olduğu için, son durumun ne olduğu kesin olarak bilinmemektedir.

30 Ağustos'ta bir üst rütbeye terfi etmeleri gereken general, amiral ve albayların durumlarını tesbit amacıyla düzenlenen harb oyunlarının tümünde Genelkurmay Başkanı Tural hazır bulunmuştur. Yüksek Askeri Şûra, Ağustos ayının ikinci yarısında yapacağı toplantıda, ehliyet ve siciller ile harb oyunlarında gösterdikleri başarıyı göz önünde bulundurarak terfi etmeleri gerekenler hakkında karar verecektir.

Yüksek Askeri Şûra'nın terfi sırası gelip de haklarında karar vermesi gereken korgeneraller **Zeki İlter, Nüzhet Bulca, Faruk Gürler, Koramiral** ise **Celâl Eyiceoğlu**'dur. Oramiralliğe terfii beklenen Celal Eyiceoğlu'nun Necdet Uran'dan boşalacak Deniz Kuvvetleri komutanlığının en güçlü adayı olduğu belirtilmektedir.

Korgenerallik sırası gelen ve Askeri Şûra'nın haklarında karar vermesi gereken tümgeneraller şunlardır:

Necmettin Ayanoğlu, Hikmet Şahin, İhsan Gürkan, Halim Kural, Turgut Sunalp, Bekir Ecevit, Recai Baturalp, Muzaffer Heper, İbrahim Ersan, Samih Güney, Hayati Savaşçı, Fehmi Başalp, Rahmi Özpınar, Naci Asutay, Kemâl Ersun, Süleyman Aşuroğlu, Nihat Aslantürk, Ömer Özkan, Vedat Akat, Behçet Özdemir, Doğan Özgöçmen, Orhan Yiğit, Zeki Erbay, Fuat Doğu, Kemâl Karan, Necati Ogan, Suat Aktulga, Selami Pekün, Nahit Özgür, Ruhi Ayan, Namık Özata, Necdet Doğançay, Fikret Yüksel, Nuri Aslantaş, Remzi Yelman, Ahmet Durul.

MÂLÛMU İLÂNLAR

Ankara'nın Adalet mahallesi halkı, seçim arifesinde diktikleri gece kondularının hükümetçe yıktırılması üzerine Başbakanın Buğday Sokağındaki evine şikâyete gitmişlerse de, Demirel kendilerini kabul etmemiş, Dr. Sükan'ı elçi yollamıştır. Gecekonducuların **Bizim halimiz ne olacak? Bizim derdimize kim ilâç olacak?** diye feryadına karşı Dr., gazetelerde yenileyin ilânı çıkan şu ilâcı tavsiye etmiştir.

İki yeni müstahzarımızı piyasaya sunmuş bulunmaktayız

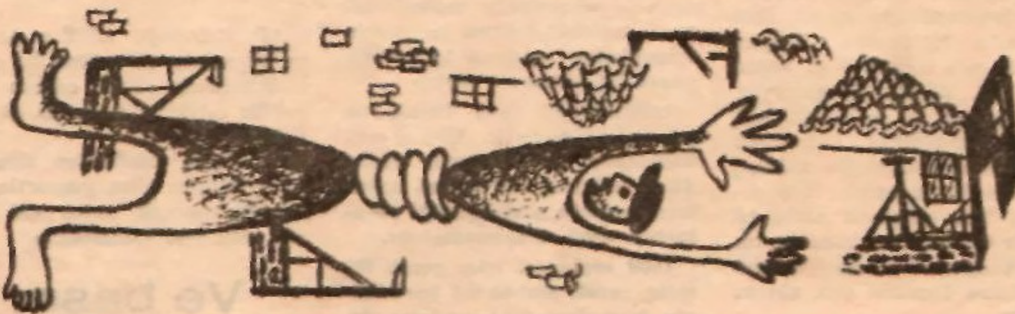
Hemokinatör

COPLAN

Methoxyprophylline (Xanthinol) nicotinate

150 mg. 60 tabletlik tüp : Perakende satış fiatı 10 TL.

Tam o sırada Toplum Polisi yerden biter gibi bitmiş, mahalle halkını coplarla dağıtmıştır.

Dedim : Bu ne hal, kardeş? Kan içinde yüzün, gözün...

Dedi : JOP kullanıyorum.

BALABAN — Can YÜCEL

Iş Başa Düştü!

Stokely CARMICHAEL

İSTER Afrika ile Asya'da, ister Amerika'nın siyah derili topluluklarında yer alan akılalmaz değişikliklerden söz edelim, tarihin bu çalkantılı dönemini nitelendiren şey, bilelim ki, mazlûm ülkelerin zulümden kurtulma istekleridir. Bu istekler toplarla, ya da pışpışla susturulamıyacaktır; bu isteklerin çoğu zaman zalimler tarafından yanlış anlaşılan kendine özgü bir mantığı vardır. Bu istekler kızağa girmiş olan modernleşme sürecinin bir parçasıdır. Amerika'da siyah derili halk arasındaki sürecin daha çok siyasal yanlarını inceledik; bağımsız siyasayı kurtuluşumuzun ölüm-kalım yolu sayıyoruz. Ama bu gelişme, hiçbir zaman, dünyanın öbür köşelerinden yükselen benzeri isteklerden yalıtlanmış olarak ele alınmamalıdır.

Siyah ve teni renkli halklar, içinde yaşıyacakları siyasal, sosyal ve ekonomik sistemleri kendi başlarına seçme niyetinde olduğunu açıktan açığa söylemektedir. Bu da egemen ve zulümcü gurubun bugünkü sistemlerine, yani bütün o değerler, inançlar, gelenekler ve kurumlar tayfına karşı meydan okuyup, tümünü değiştirmeğe savaşmak demek oluyor. Bu temelli ayıklama işlemine, elbette statükodan yarar gören, ya da yarar umanlar önayak olmıyacaktır.

Dolayısıyla inanıyoruz ki, bu ülkede geçer-akçe sistemi sigaya çekecek, sıkılayacak, sarsalayacak bir grup varsa, o da, mazlûm siyah derili halktır. Prof. Kenneth B. Clark kitabında şöyle diyor: «...... Bir Amerikan Zenci psikoloğunun Amerikan kültürünün bazı cephelerini ve Amerikan beyazlarının psikolojisini bu kültür tarafından kabul edilmiş ve bu kültürle eşleştirilmiş beyazlardan daha açık-seçik anlaması mümkündür..... Mümkündür ki..... sosyal bilimler disiplini içinde eğitilmiş bir Zenci, Amerikan kültüründe geçerli bazı öznel çarpıtmaların daha az etkisi altında kalmış, ya da bu kültürü yorum tarzına dengeleyici bazı çarpıtmalar katmış olsun. Amerikan Zencisi, ırkçı «red ve ihraç» ın, ya da bir beyaz liberaller azınlığının göstermelik ve yapmacık kabulü karşısında kala kala, sosyal ve kişisel bir takım sonuçlar doğuran bir yabanlaşma ve ayrıklık sürecine sürüklenmiştir. Bu sonuçlardan biri de, Zencilerde bu girift sosyal bünyemiz içinde yer alan önemli bazı kuvvetlere karşı beliren duyarlığın ve sezgi gücünün keskinleşmiş ve incelmiş oluşudur.»

SÜREKLİ sosyal baskının kurbanı, nelerin değişmesi gerektiğine dair bambaşka bir takım görüşler ortaya atmaktadır. Kurban, yitirecek pek az şeyi, kazanacak bir çok şeyi olduğu için, geleceği rizikoya sokmağa çok daha isteklidir. Tabiî, bu, yeni grupça, öne sürülen isteklerin eski grubun direnciyle karşılaşıp sürtüşmesi yüzünden, korkunç gerilimler yaratmaktadır. Durmuş-oturmuş, o tuzukuru, eski grup, sâkin, ağır ve ılımlı değişmeler ister. Onu da istemez a kimi zaman! Ama bir değişme kaçınılmaz hale gelmişse, posta-posta, bölük-pörçük ve kendi çizdiği târifeye göre olsun, ister. Yeni grup oluş halindedir; yeni doğacak günün, geleceğin ve yoksullukla zulümden kurtulmanın düşgörüleri içindedir. «Ağırdan alın!» talkınlarına hiç gelemez.

Şu yalınç düşün üzerinde ne kadar dursak az: bu iki grup, bilelim ki, meşruluğu, yasalılığı değişik açılardan ve ayrı hareket noktalarından kalkarak yorumluyor.

Eski gurup durulganlığa, düzene hayran. «Hele bir düşünelim!», «Sorumsuz davranmıyalım!» diyor da, başka bir şey demiyor. Bu yolda gidildi mi, şimdikine rahmet okutturacak sonuçlara, umulmadık çıkmazlara toslanılacağı kanısında. Yeni gurup buna karşı; gelecekle kumar oynamaya hazır; çünkü bugünkü durumun tutulacak yanı yok.

Modernleşme öyle bir dinamizm eyyâmıdır ki, eski sorunları çözmek için yeni kalıplar, yeni kurumlar getirmesen olmaz. Bu yenilik çağrısı, yenilik zoru, «düzen dışına çıkma» da gözpekliği ve atılganlığı gerektirir. Kurulu sosyal düzen, ana yaşantı kesimlerinde balıklama değişikliklere gelemez. Beyaz Amerika, zengin, güçlü ve uzayı feth için muhteşem tasarılara, bilimsel üst-başarılara yetkin, ama siyasal ve insancıl ilişkilerde içler-acısı bir yayalığı var. Bu alanlarda ilkel mi ilkel, geri mi geri. Siyah İktidarın savunucuları bu hali açığa vurmağa, ileri teknolojiyle durmadan artan gayrı-sâfi millî üretimin sade tek değil, üstelik en önemli uygarlık göstergesi olmadığını anlatmağa çalışıyor. Siyah İktidar eski kuramların, fersûde tutumların, aşınmış beylik-sözlerin lâstiğini patlatarak, modernleşme sürecini hızlandırmak istiyor. Bize düşen, ilericiliktir, ılımlılık değil.

Şu anda, genişlemekte olan siyasaya katılma tabanıyla yasalı hükümet arasında bir bağlantı kurmaya yarayacak yeni siyasal kalıplar bulma gereği üzerinde duruyoruz. Bu kalıplar, yenileyin siyasallaşmış bir halkın hükümetten gereksinmelerini koparabilmesine yardım edecek. Seçmen listelerine hiçdurma yeni adlar katıp, sonra onları o eski, uyuşuk, ne-şiş-yansın-ne-kebap partilerinin kucağına göndermekle olmuyor. Bu, yeni seçmenleri çaresizliğe salmaktan, büsbütün yabanlaşmaya sürüklemekten başka bir işe yaramaz. «Yoksulun eldengeldiğince azami iştiraki»ni öngören bir yoksullukla-mücadele programını tezgâhlayıp, sonra bu programın başına eski Belediye Sarayını, o eski kâğıtbay kısıtlamalarını belâ etmenin ne anlamı var! Halk buna numarayı verecek, o eski sömürge durumunu sürdürmek için yapılıyor bunlar, diyecek. Bu ülke bir takım programlar için istediği kadar para döksün, bunların uygulaması o «pederâne», o «İngiliz muvafakati»nden arta kalmış davranışlarıyla dokunduğu yeri kurutan o duygusuz kimselere düştükten sonra, hayır umun sizin o programlardan! Yığınların bir kere bunlara güveni yok, inancı yok. Bu güveni, inancı kazanabilmek için de, halkın tutulacak politikayı kararlaştırmada, uygulamada söz sahibi olması gerek. Tevekkeli siyah halk, «Bey, sen bırak da, biz yapalım bu işi,» demiyor! Ve o işi kendileri yaparak, işe katılma alışkanlığını, başarma yeteneği bilincini ve yönetim görgüsü ve bilgeliğini edinecek. Ancak böyle böyle olur sağlam bir siyasal yapının kurulması. Getolarda gıcır-gıcır, pırıl-pırıl okullar dikmekle bitmiyor bu iş; değil mi ki, çocukları o okullara gidecek olan siyah derili halk hiçbir bağlılık duymuyor o okullara. Böyle okuma mı olur!

Tarihimizin öyle bir dönemine geldik ki, o eski, halka hizmet mavalları sökmüyor gayrı. İşin tuhafı, edilen hizmetler, nedense halkın, yani efendilerin ilerlemesine değil, gerilemesine yol açmış şimdiye dek. New York Kamu Yardımları Dairesi Başkanı, Mitchell Ginsberg'in, bir kaç ay önce, bir Senato alt-komisyonuna söylediği gibi, sistem bir sosyal kurum olarak «iflâs» etmiş halde. Şimdiki sistemin «fırlatıp atılması» ve yepyeni bir tutumla yeni baştan işe girişilmesi gerektiğini belirttikten sonra, Mr. Ginsberg şöyle dediydi: «Kamu yardımı yoksulun yoksulunu kurtarıp özgür kılacak yerde, bağımlılığa mahkûm ederek, kurtarıcı işlevini göremediği sürece, yoksullukla-mücadele çakar-almaz bir silâh olarak kalacaktır ve Kerim Devlet'in kerametine kimseler inanmayacaktır.»

Anlaşılıyor ki, federal fonların siyah derili halkın kurtuluş mücadelesi bakımından oynadığı rolün tümü üzerinde ciddî ve köklü bir takım sorular ortaya atmanın zamanı gelmiştir. Temel görüşümüzü sorarsanız, ne para, ne iş, siyah derili adamın sorunlarına kesin bir karşılık verebilir. Yoksulluğun ezici gerçeğini yadsıdığımız sanılmasın, ama belirtmek istiyoruz ki, ana amaç, bir zâtın yoksullukla-mücadele programına ve öbür federal programlara taktığı ad üzre, «kerim sömürgecilik» değil, siyah derili halkın her kademedeki karar-verme işlemine katılmasıdır. Biz, karar-verme sürecinin çanak-yalayıcıları değil, ortakları olmak istiyoruz.

Beyaz Amerika'nın, yada beyaz Amerikalılara benzemek isteyen siyah derililerin bu kökten devrimci tutumu anlamaları, olanaksız değilse bile, çok güç. Ama işin aslına bakarsanız, Beyaz Amerika bu yeni, kendi siyah derili benliğine dönük tutumu anlamağa, onunla anlaşmaya çalışırsa, hiç de fena olmaz. Hani yol yakınken, bir çaresine baksın bu işin. Yoksa ayan-beyan oldu artık: «İş Başa Düştü» diyen, «İ.B.D.» yoluna baş koymuş siyah derililer arttıkça artıyor. Onur sahibi olma, iktidarı paylaşma, ve kendi kimliklerini bulma yolunda, bu ülkede ve bu çağda, giriştikleri bu akında ve ölüm-kalım kavgasında kimse önlerine geçemez onların.

(Stokely Carmichael'in Can Yücel tarafından türkçeleştirilen ve ANT YAYINLARI tarafından bu hafta yayınlanan BLACK POWER — SİYAH İKTİDAR adlı kitabından)

Sartre konuşuyor

«Fransız kamuoyu kafasızdır. Kafasızdır, çünkü yalan yanlış bilgi almaktadır, yalan yanlış bilgi alması da basının görevini yapmayışından ileri geliyor. Bir allahın kulu çıkıp da kamuoyuna aslında bir «karşı-şiddet» olan bu şiddetin anlamını açıklamadı. Yalnız kendilerini bile bile kışkırtan polise gösterilen gelip geçici bir karşı-şiddet değil bu, aynı zamanda onları ezen toplumu da hedef tutan bir karşı şiddet.»

EĞİTİM Zİ

● 11-12 Haziran gecesi, yalnız Quartier Latin'de değil, bütün Paris'te kurulan barikatlardan sonra, kamuoyunda yüz seksen derecelik bir dönüş oldu. O ana dek öğrencileri destekleyen kişilerin çoğu, «işi ileri götürdükleri», «hiç bir şeye yaramayan şiddet gösterilerinin» kendi öz dâvalarına zarar verdiği yargısına vardı. Siz ne dersiniz?

● JEAN - PAUL SARTRE — Evet, çünkü Fransız kamuoyu - bütün kamuoyları gibi - kafasızdır. Kafasızdır, çünkü yalan yanlış bilgi almaktadır, yalan yanlış bilgi alması da basının görevini yapmayışından ileri geliyor. Bir Allah'ın kulu çıkıp da, kamuoyuna, aslında bir **«karşı-şiddet»** olan bu şiddetin anlamını açıklamadı. Yalnız kendilerini bile bile kışkırtan polise gösterilen gelip geçici bir karşı-şiddet değil bu, aynı zamanda onları ezen toplumu da hedef tutan bir karşı-şiddet. Aralarında, daha şimdiden, bunu açıklamaya girişen insanlar var: kurulan dört yüz devrimci eylem kurulu, sokaklarda, aslında basının yapması gereken bir işi görmekte, açık tartışmalara girmektedir. Gördükleri iş, zehire karşı panzehirin yaptığının aynıdır, ve şunu belirteyim ki, son derece beğeniyorum eylemlerini. Bizim mahallede, Montparnasse garı yada Raspail-Montparnasse kavşağındaki gazete satıcısı önünde çalışırken görüyorum onları. İki yol tutuyorlar. Birincisi, ılımlı solcu, ama dürüst biriyle aşırı sağcı biri arasında tartışma açmak. Geçenler tartışmacıların başına toplanıyor, herkes fikrini söylemeye başlıyor, tartışma kızışınca, Devrimci Eylem Kurulu üyeleri aradan çekiliyor, toplananları kendi başlarına bırakıyorlar. Bu yol hemen her zaman işe yarıyor, çünkü aşırı sağcının apaçık şiddeti, öğrencilerin şiddet gösterilerine başka bir gözle bakmaya zorluyor halkı.

Bence çok daha etkili olan ikinci yolsa, insanlara, olup bitenin doğrudan doğruya açıklanması. Bu iş her zaman pek kolay olmuyor elbet. Çoğunlukla, incecik sesli genç kızların, öfkeden yüzü pancar kesilmiş sağcı milliyetçilerle tartıştığını görüyorum. Tartışma çoğu kez bağrışma biçimini alıyor, ama yumruklaşmaya dek vardığını görmedim. Hiç kimsenin aklından geçmiyor böyle bir şey. Tabiî, en çok bağıran faşist oluyor, ama zaman zaman durup soluk alması da gerekiyor elbet. İşte o zaman, cılız sesli genç kız bir soru soruyor, faşist karşılık vermek zorunda kalıyor ve bütün kötü niyetini ortaya vuruyor.

Bu tartışmalara katılanların hepsi, gençlerin, giriştikleri eylemin anlamını açıklarkenki yumuşaklığı, sabrı karşısında hayran kalıyor. Harika **bir** iş başarıyorlar, ve bana sorarsanız, eğer 12 Haziran sabahı sokaklarda bu Devrimci Kurullar bulunabilseydi, Paris'lilerin çoğu, geceki gösterilere başka türlü bakacaktı.

Peki ne oldu o gece? Daha önce **«sonu kötüye varan»** bütün gösterilerde olan şey: öğrenciler, polisin kışkırtmasına cevap vermekten başka bir şey yapmadılar. Mayıs başından beri, izinli gösterilerin hepsi sessiz sedasız geçti; şiddet, ancak polisin öğrenci yürüyüşüne engel olmaya yada öğrencileri dağıtmaya kalktığı anlarda ortaya çıktı. 10 Haziran günü, Flins'deki grevci işçilerle dayanışma halinde olduğunu göstermeye gelen bir lise öğrencisi, Mureaux rıhtımı yakınlarında, polis yüzünden Seine nehrine düşüp boğuldu.

Polis tarafından boğuldu bu çocuk. Tanıkların dediğine göre, polis tarafından suya atılmış olmamasının hiç önemi yok. On beş kadar genç, polis tarafından kuşatıldıkları ve arkadaşlarının bir kısmı coplanmaya başladığı zaman, kaçabilmek üzere Seine nehrine atlar da, içlerinden biri boğulursa, bunun sorumlusunun polis olduğunu söylemeye hakkımız vardır. Basın bu görüşü benimsemedi tabiî, ilk günler kullanılan **«suya düşürülüp boğdurulan öğrenci»** sözü, sonradan, **«suya düşüp boğulan öğrenci»**ye dönüştü.

Ulusal Fransız Öğrenci Birliği (U.N.E.F.) için sorun açıktı: polis bir lise öğrencisini öldürmüştü, gösteri yapmak gerekiyordu. Öğrenciler, arkadaşlarından birinin ölümünü gösterisiz karşılayamazlardı elbet. Birlik Başkanı Sauvageot şöyle dedi: **«Mutlaka gösteri yapacağız. Toplum polisi karışmazsa, hiç bir şiddet gösterisi olmayacak. Ama geçmemize izin verilmezse, bizden dağılma emri beklemesinler.»**

Oysa Hükümet gösteriyi yasakladı. Neden? Hiç bir neden yoktu. Bundan önceki gösteriler - 13 Mayıs'taki ve 17 Mayıs'takiler - olaysız geçmişti. Öğrencilerle genç işçiler bu kez de «C.R.S. (Toplum Polisi) demek, S.S. (Nazi Polisi) demek diye; «Katil De Gaulle» diye bağıracaklar, tek bir camekân, tek bir iskemle kırmadan yoldan geçip gideceklerdi. Ama Hükümet, herhalde 30 Mayıs'ta, Concorde alanından Etoile'a doğru yapılan gürültülü De Gaulle'cü gösteriyi aşan biri çıkar diye, bütün gösterileri yasaklamıştı.

Paris'te, 11 Mayıs'ta, öğrencilerin kızgınlıklarını açıkça ortaya vurmasını engellemekle genel bir kansere yol açtı Hükümet. Öğrenciler, kendilerine gösterilen şiddete bir karşı-şiddetle cevap verdiler. Bizlere anlatılan masalın tersine, öğrenciler, bugünkü toplumu temelinden yadsımalarına rağmen, her şeyi yakıp yıkmak isteyen bozguncular değildirler. Bunun kanıtı olarak, ilkin, ancak **polise şiddet gösterdiklerini** belirtmek gerekir. Polis karakolları yerle bir edildi, polis arabaları ateşe verildi, polisler yaralandı. Gerçi bunun yanında bazı özel arabalar da yakıldı ve bazı belediye araçları barikatlarda kullanıldı. **Ama basın, hiç bir yağma**, hırsızlık, şiddet için şiddet gösterisi, «muhaliflerin» dövülmesi olayı açıklayamadı - oysa ne büyük bir zevkle yapardı bu işi! - Üstelik, ağızları kulaklarına varırcasına haber verdikleri, «kentsoyluyu yıldırmak için» dış mahallelerden kente inmiş «bir sürü serseri»ye rağmen. Öğrencilerle genç işçilerin şiddet gösterileri, ancak ve ancak savunma aracı olarak ortaya çıktı.

Öte yandan, bozguncu diye nitelenenler, aslında, üniversite gençliğinin giriştiği şiddet hareketlerini onaylamayanlardır. Bunu derken, Quartier Latin'deki «çalışma»nın hiç bir işe yaramayacağı görüşünü savunan «Mao'cuları», Devrimci Öğrenciler Birliği'nin (F.E.R.) Troçki'ci, anarşist üyelerini kastediyorum. Onlara göre, öğrenci gösterileri, Hükümetin işine yarayan zararlı bir saptırmacadır: devrimci maya ancak işçi sınıfındadır ve gerçekten etkili bir devrim hareketi ancak bu sınıftan çıkabilir. Oysa bu kuruluşlar dağıtıldı, buna karşılık, bütün gösterileri düzenleyen U.N.E.F.'ye kimse dokunamadı. Ayrıca, «22 Mart Hareketi» gibi yarı hayalî, 5000 mi, yoksa 50 mi üyesi bulunduğu bilinmeyen bir örgüt de dağıtıldı; bu örgütse, kendine belirli bir yapı vermekten kaçınmakta, «etkin azınlık grupları»nın toplumda her an varolan, dağınık bir mayaya benzediğine inanmaktadır, dolayısıyla, «bozguncu örgüt» olmaktan uzak mı uzaktır.

● Cohn-Bendit ile yaptığınız, bizim dergide çıkan konuşma dolayısıyla, «L'Express» dergisinden Roger Priouret, Cohn-Bendit'nin düşüncesinde «Thomas Carlyle'den, Frédéric Nietzsche'den» izler bulunduğunu yazdı.

● SARTRE — Bu, siyasal bilgisizliğin üzücü bir örneğinden başka bir şey değil. Priouret, bu konuda bir iki kitap okuduğu için, iktisat üzerine birtakım beylik lâflar edebilir. Ama Cohn-Bendit konusunda Nietzsche'den, Carlyle'den söz etmek, insanın bilgisizliğini açığa vurmak bir yana, ayrıca düşünmeyi bile öğrenemediğini gösterir.

Cohn-Bendit'nin Nietzsche'ye aldırdığı yok, Carlyle'den bir şeyler okuduğunu da hiç sanmıyorum. Kısacası, «kahraman» kuramlarıyla ilgisi yok onun. Onun anlamaya çalıştığı şey, etkin bir azınlığın toplum içinde ne gibi rol oynayabileceğidir. Bugüne dek, başkaldırı konusunda üç büyük görüş ortaya atılmıştır. Blanqui'nin, Lenin'in ve Rosa Luxembourg'un görüşleri.

Blanqui için sorun çok basittir: eğitim görmüş, sıkı bir disiplin altına alınmış, silâhlı bir grup gelir, iktidarı ele geçirir ve - harekete ancak sonradan katılacak - halk kitlesini bir oldu bitti karşısında bırakır. Lenin'e göre, halkın tümü harekete geçer, ama itki ve karar Parti'den gelir. Rosa Luxembourg için de hareket halk kitlesinden gelir, ama arada Parti yoktur; önderler, her aşamada, halkın içinden çıkar, işleri bitince, yine onun içine karışıp giderler.

Gerçi herhangi bir okula bağlanmaktan nefret ediyor, ama Cohn-Bendit'nin görüşü, öbür ikisininkinden çok, Rosa Luxembourg'unkine yakın. Halk kitlesini alıp bir yerlere götürecek üstün insanların yada insanüstü yaratıkların varlığına asla inanmıyor o. Halkın, zaman zaman, birtakım küçük insan toplulukları çıkardığına, bunların birer «önder» olmadıklarına, ama - eylemlerinin, halkın derinlerden gelen ihtiyacına karşılık verdiği bazı ender anlarda - kendi güçlerini aşan ve onları bir anda kavrayıp yutan kitle hareketlerine yol açabileceklerine inanıyor. Sorarım size, Nietzsche ile Carlyle'ın ne işi var burada? Doğrusu, Priouret'nin gelip bana bunu anlatmasını çok isterim!

● İktidar -çok beylik bir davranışla -, kendi müşterilerini yatıştırmak, «istilâ» karşısında eli kolu bağlı oturmadığını göstermek için bir şeyler yapma ihtiyacını duyuyordu. Bunun için 'de, en çok öndere benzeyen kişilere vurmayı seçti: yani, kamuoyunun, yadsımanın «yıldızları» diye belleği küçük toplulukların üyelerine.

Ünlü Fransız düşünürü, son öğrenci hareketlerini bir şiddet hareketi olarak değil, kendilerini ezen toplumu hedef tutan bir karşı-şiddet olarak yorumlamaktadır.

NDANLARI!

● SARTRE — Hem gülünç, hem de utanç verici bir davranış bu. Varolmayan birtakım «örgütler» dağıtılıyor. Küçük toplulukların üyeleri, aslında, yıldız olmaktan öylesine uzaktırlar ki, kamuoyu - Cohn-Bendit'nin dışında - hiçbirinin adını bilmez. Onlar, gerekirse gizli olarak, aydınlatma ve açıklama işine devam edecek savaşçılardır. Bunun dışında, Hükûmet, her zamanki gibi, en zayıflara saldırmakta. Bir avuç yabancı sınır dışı edilmekte; bunlar arasında, on yıldır Fransa'da yaşayan ve birisi, Venedik Biennale'inde birincilik almış iki ressam da var. Aynı şey, Cezayir Savaşı sırasında «121»lerin başına gelmişti. Yıldırımlar bir iki öğretim üyesiyle, birkaç yıl televizyona çıkmalarına engel olunan üç beş talihsizin başına düştü; azıcık üne ermiş yazarlarınsa, kılına bile dokunmadılar.

Demek ki, Hükûmet'in en yüce katında, ödlekçe bir siyaset uygulanmakta. Buna karşılık, tabanda, bir kıyım çağrısı görüyoruz. Çünkü De Gaulle'ün Sivil Eylem Komiteleri kurulmasını isteyen çağrısı, bundan başka bir anlam taşımıyor. Bu, insanlara: «Mahallenizde bir birlik kurun, istilâcı emeller taşıyan yada hükûmeti devirme ereğini güdenleri meydan dayağına çekin» demenin bir başka biçimidir çünkü. Üstelik, istenen yapıldı da. Örneğin ben, Paris'te, iki kişinin, sivil giyinmiş, hattâ üniformalı eski paraşütçülerce pestile çevrilişini gözlerimle gördüm. Üstelik, kim getiriliyor bu Sivil Eylem Komiteleri'nin başına? Fas muhalefet partisi önderi Ben Barka'nın öldürülmesine göz yummuş bulunan Roger Frey!

Yalnız, bu kıyım çağrısı, Devlet Başkanı'nın öğrencilerin şiddet hareketlerine cevabı değildir. Bizim ihtiyar, ancak, Mitterrand'la Mendès France, elindeki iktidarı siyasal açıdan tehlikeye soktukları zaman kızdı. O zamana dek, olup bitenden hiç bir şey anlamıyor, sonunda duruma hakim olacağı inancı içinde, yaratıklarına tepeden bakan bir tanrı edasıyla, olayların yatışmasını bekliyordu. Ama baktı ki, bir iç savaşla değil - çünkü Mitterrand'la Mendès France böyle bir çağrıda bulunmuyordu - şu anki kuruluşlar çerçevesinde iktidardan düşecek, işte o zaman kafası kızdı, gözü karardı General'in, yandaşlarına dönüp: **«Oyun bitti,» dedi: «şimdi artık indirin yumruğu!»**

● Roger Priouret, makalesinde, faşizm tehlikesinden de söz ediyordu. Azınlığa karşı azınlık kavgasında, diye yazıyordu, paraşütçüler iktidarı ele geçirmeye daha yakındırlar herhalde.

● SARTRE — Diyelim ki, paraşütçüler iktidara geldi. Nasıl döndürecekler iktisat çarkını? Çünkü, onlar işbaşına gelir gelmez, hiç kuşkusuz genel bir grev başlayacak. Zorla iş yerine götürmek üzere, teker teker bütün işçilerin evlerine mi gidecekler? Çünkü, işgâl edilmiş bir fabrikanın işçileri üstüne asker gönderebilirsiniz. Ama bu kez fabrikalar boş olacak. Grev evde yapılacak, o zaman paraşütçüler ayvayı yer. Ayrıca, askerleri işçilere ateş açmaya da zorlayamazsınız: genç erler bu emri dinlemez.

Bugün faşizm korkutmacasına sarılanlar, bunu, insanların elini kolunu bağlamak için yapıyorlar. Faşizm dediğiniz şey, iki üç paraşütçü birliğiyle olacak iş değildir. Emekçilerin bölük pörçük olduğu, bütün girişimlerin gözlenip gelişemeden boğazlandığı, iyice silâhlanmış sağın yıllardır bir hükûmet darbesi hazırladığı Yunan toplumu gibi bir toplum gerekir bu iş için. Yada, Mussolini İtalya'sıyla Hitler Almanya'sı gibi, uzun yıllar faşist bir partinin işlediği bir topluma gerek vardır. Fransa gibi bir ülkedeyse, bir gün içinde faşist bir Devlet kurulamaz. Kurulsa bile, on beş gün yaşar.

«Faşizm tehlikesi», insanların gözünü yıldırıp, onlara şimdiki yönetimi kabul ettirmekten başka bir işe yaramıyor. De Gaulle, «değişmekte olan toplum» dan söz etti. Oysa, iktidara geldiği günden beri, bu değişime engel olabilmek için elinden geleni yapmakta. Ve başgösteren başkaldırının niteliğini anlamaktan öylesine uzak ki, bu olayı, yalnızca o eski «şiddetin taklidi, her yana bulaşması» kuramıyla açıklıyor.

Yüz yıldır, halkın her patlayışında, aynı şaşkınlık dile getirilmekte: «Nasıl **olur yahu! İşte size mutlu bir ülke, burada öğrencilerle işçiler her türlü özgürlüğün tadını çıkarmakta, yaşama düzeyi düzenli olarak yükselmekte, insanlar oylarını demokratik yoldan kullanmakta; derken, bir de bakıyorsunuz ki, bu öğrencilerle işçiler, en açık çıkarlarını ayaklar altına alarak, bir gün önce yaşamaktan duydukları sevinci unutarak, kızıp köpürüyor, her şeyi kırıp geçiriyor: olacak iş mi bu? Hayır, hayır, anlaşılır şey değil canım!»** Yada, çok çok, bu olaylar, birkaç zıvanadan çıkmışın işi diye görülmekte; bunların çılgınlığı — tıpkı bir hastalık gibi —, anlaşılmaz bir biçimde öbür yurttaşlara da bulaşmakta, halk yığınları içinde denetlenemeyen bir patlamaya yol açmakta. Ve iktidar için, «denetlenemeyen» hareket demek, amacı, anlamı olmayan, yalnızca yakıp yıkma ereği güden hareket edemektir.

Bunun yanında, «meşru» istekler, örneğin ücret artışları da var elbet. Biz de bunların bir kısmını vermeye hazırız. Ama işçiler bu kez çok ileri gittiler, ilk günlerin korkusu içinde, gereğinden fazla şey verildi onlara, ve De Gaulle, o hırçınlıkla, üstelik hiç de kendi yararına olmayan bir davranışta bulundu, televizyonda, elde edilen şeylerin «geçici» olduğunu, birkaç ay içinde, fiyat artışlarıyla bu zamların geri alınacağını söyledi açıktan açığa. Oh olsun işçilere: hükûmetin öngördüğü «ölçülü» ücret artışını bekleselerdi paşa paşa.

«Meşru olmayan» isteklere — yani ortak yönetim, işçi iktidarı, toplumun temel yapısının değiştirilmesi gibi şeylere — gelince, aman susun, çünkü bunlar gerçek çıkarlarını bilmeyen işçi sınıfının çılgınlığından başka bir şey değil.

Bu insancıklara anlatılması gereken şey, «denetlenemeyen» şiddet gösterilerinin bir anlam taşıdığı, düzensizlik isteğini değil, tam tersine, değişik bir düzen kurulması özlemini dile getirdiğidir.

Hareketi başlatan öğrenciler olduğuna göre, onları ele alalım. Ne istiyor öğrenciler? Cevap: **«bir öğrenci iktidarı.»** Öğrencilerin Üniversite ve toplum içindeki durumları tanımlanmadıkça, hiç bir şey anlatmaz bu karşılık.

Bu durum, bundan otuz ya da kırk yıl önceki bizim durumumuza hiç mi hiç benzememektedir. Benim yirmi yaşında olduğum günlerde bile, **«bilgiçce verilen»** derslere karşıydı üniversite gençliği. Ama bizler azınlıktaydık, ve ne yazık ki, kendimizi seçkin kişiler olarak görüyorduk. Yüksek Öğretmen Okulu'nda yirmi beş kişiydik — yani seçkinler —, hârika bir kitaplığımız vardı, çalışma ve yatak odalarımız vardı, cebimizde de birkaç kuruş harçlık. Kitapların derslerden daha iyi olduğuna inanırdık — ki doğruydu da — ve bunu, ancak derslere girmemekle ortaya vururduk. Bir yıl içinde, tek bir kez, sağcı öğrenciler fikirlerini sevmedikleri bir öğretmenin dersine girmemeye karar verdikleri gün gittim Sorbonne'a. Oraya ayak basmayan bütün Yüksek Öğretmen'liler, o gün, Sorbonne'daydı.

Sınıflarda havasızlıktan bunalmıyorduk, çünkü sayıca azdık. Kusursuz aygıtlarla, kendi aramızda çalışıp gidiyorduk. Ben doktoramı, Nizan'la, şu anda Unesco'da çalışmakta olan Maheu ile, Aron'la ve Simone de Beauvoir'la birlikte hazırladım. Okuldaki öğretmenlerle tartışabiliyorduk, her konuyu sürekli olarak ele alıp irdeleme olanağı vardı, buna rağmen aksoylu bir hava içinde yaşıyorduk.

Bugünse durum bambaşka. Öğrenci sayısı öylesine arttı ki, bir zamanlar bizim yaptığımız gibi, öğretmenlerle — zaten güç olan — dolaysız ilişkiler kurulamıyor. Birçok öğrenci, öğretmenin yüzünü bile görmüyor. Bir ses aygıtı aracılığıyla, bütünüyle insanlıkdışı, yanına yaklaşılmaz bir adamın sesini duyuyorlar, bu ses onlara, kendilerine nerde yararlı olacağını kestiremedikleri birtakım şeyler anlatıyor. Fakülte öğretim üyesi, hemen her zaman — nitekim benim öğrenciliğim sırasında da öyleydi —, eskiden bir konu üzerinde bir sav (thèse) yazmış olan, ve ömrü boyunca bunu tekrarlayan adamdır. O, aynı zamanda, elindeki güce sıkı sıkıya bağlı biridir: bu, topladığı bilgi adına, kendi fikirlerini insanlara zorla benimsetme, karşısındakine bu fikirleri yadsıma olanağını vermeme gücüdür. **Oysa sürekli olarak eleştirilmeyen, bu eleştiriyle kendi kendini aşıp sağlamlaşmayan bilgi, bilgi değildir.** Günden güne yaşlanan Aron dostumuz, öğrencilerine, 1939'dan önce yazılmış savındaki fikirleri tekrarlayıp durur, kendisini dinleyenler bunları eleştirici bir gözle denetleyemezlerse, gerçek bir güce sahip demektir; ama bu güç, bilgi adına lâyık bir bilgiye dayanmamaktadır.

Nedir bilgi? Bilgi; dünkü sanımızdan başka olan şeydir, yeni bir gözlem, yeni bir deney, çok daha yetkin yöntem yada araçlarla yapıldığı için dünkü bilgimize uymayan şeydir. Ve sonra, bu yeni deneyler de, birincilere oranla daha ileri gitmiş başka bilginlerce yadsınır, eleştirilir. Bu iş hep böyle sürer gider. Einstein kuramı, Newton fiziğinin postulat'larını yalanlayan Michelson'la Morley'in deneyi üzerinde düşünülerek ortaya çıkmıştır. Bunun sonunda «görecelik kuramı» bulunmuş, bu kuram da, otuz yıl sonra, başkalarınca yadsınmıştır.

İyi ama denecek, öğrenciler, yapıları gereği henüz bir şey bilmediklerine göre, bir öğretmenin öğretimini yararlı bir biçimde eleştiremezler. Bir kere, tıpkı Socrates'in bir matematik teoremi buldurduğu köle gibi, hiç bir şey bilmeyenler, aslında, sandığımızdan çok daha fazla şey bilmektedirler. Ayrıca, kültür, insanlara, her an, bu kültürü yadsıma olanağı bırakılırsa yayılabilir.

Nouvel Observateur'den
Çeviren: Bertan ONARAN

Gelecek sayı

Sartre'e göre eğitimde devrım

İŞTE İŞÇİ SINIFINA İHANETİN BELGELERİ

İSTANBUL
5 nci
Noteri
Tel.: 21 60 28

T.C.
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ
Esas no: 5632
Karar no: 15

TÜRK ULUSU ADINA HÜKÜM VERMEĞE
YETKİLİ YARGITAY DOKUZUNCU HUKUK DAİRESİ KURU-
LUNUN 4.4.1968 GÜNLÜ KARARI

İSTANBUL
5 nci
Noteri
Tel.: 21 60 28

-4-

sebeplerden dolayı Lâstik-İş sendikasınca ileri
sürülen itirazın REDDİNE;
2- Kauçuk-İş sendikasının itirazının kabu
lune ve çalışma bakanlığının 22.3.1968 günlü 10..

5 nci
Noteri
Tel. : 21 60 28

T.C.
ÇALIŞMA BAKANLIĞI
ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı : 1066-945
Konu : 5432

Ankara
29.4.1968

Lastik -İş
Türkiye Lastik kauçuk ve Plastik
Sanayii işçileri sendikası
Aksaray ordu cad. no. 306 kat. 4
İstanbul

İlgi: 29.4.968 gunlu yazı.

İtirazla ilgili dosya yargıtayca 12.4.1968 gün ve 92 sayılı yazı ile istenilmiş olup bakanlığımızın 15.4.1968 gün ve 984/4603 sayılı yazısı ile ekli olarak yargıtay 9. hukuk dairesine gönderilmiştir.

Yargıtay'ın Kauçuk İş Sendikası'na, belgeler üzerinde hiçbir inceleme yapmadan yetki veren 4. 4. 1968 tarihli kararının noterden tasdikli suretinin fotokopisi (solda) Yargıtay tarafından karar verildikten sonra dava ile ilgili belgelerin 12 Nisan'da istendiğini ve 15 Nisan'da gönderildiğini gösteren bakanlık yazısının fotokopisi (sağda). Belgelerde de görüldüğü gibi Yargıtay, dosyaları incelemeden sarı sendika lehinde karar vermiştir. Bu yüzden Lastik-İş, 9. Daire'yi Yüce Divan'a verecektir.

Suçluları açıklıyoruz

Derby Lastik Fabrikası'nın işçiler tarafından işgal edilmesi, Türkiye'de kapitalistler -siyasi iktidar- sarı sendikalar üçgeni tarafından işçi sınıfının sırtında oynanan kirli oyunların da ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Derby Fabrikası işgal edildikten sonra çıkarcı çevreler, hattâ işçi sınıfının temsilcisi olmak iddiasındaki Türk İş dahi işçileri suçlamağa kalkışmıştır. Oysa, geçen sayımızda da belirttiğimiz gibi, gerçek suçlular, sarı sendikacılık oyunlarıyla işçileri fiilen harekete geçmek zorunda bırakanlardır.

Bu sayfalarda yayınladığımız ihanet belgeleri, gerçek suçluların kimler olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Türkiye Lastik İş Sendikası Genel Başkanı Rıza Kuas'ın da açıkladığı gibi, sanık sandalyesine oturtulması gereken suçlular şunlardır:

- İşveren müessese,
- İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğü,
- Türk İş Konfederasyonu,
- Yargıtay 9. Hukuk Dairesi.
- Kauçuk - İş Sendikası,
- Çalışma Bakanlığı,
- Adapazarı Savcılığı
- Adapazarı İş Mahkemesi

Suç, Lastik işkolunda bir sendika varken, işverenin Kauçuk İş adında bir sarı sendika kurdurmasıyla başlamıştır. Devrimci ve mücadeleci bir sendika olan Türkiye Lastik İş Sendikası'na karşı kurulan bu yeni sarı sendika, egemen sınıfların dümensuyundaki Türk İş tarafından da desteklenmiş, Çalışma Bakanlığı'nın ve Çalışma Müdürlüğü'nün de himayesiyle işçiye rağmen işçinin temsilcisi durumuna getirilmek istenmiştir. Sahte giriş fişleriyle uydurma üye kazanan sarı sendika, işçi haklarını işverene peşkeş çekmiştir.

Sarı sendikanın, işverenin ve Türk İş'in baştan aşağı suç olan bu faaliyetlerini bizzat bu sendikanın müfettişi olan Selim Uğuz 14 Haziran 1968 günü İstanbul 16. Noteri'nin ve iki şahidin huzurunda yaptığı yazılı ifşaatta şöyle açıklamıştır:

«Ben 1963'ten beri Derby Lastik Fabrikası'nda çalışırım. 1967 senesinin ortalarında fabrika müdürü Naci Güney, Lastik İş Sendikası'na karşı bir koz olarak kullanmak için fabrikadaki şefleri ve yazıcıları ve ustabaşıları toplayıp Plastik işçileri adına bir sendika kurdu. Bu sendika daha sonra kendini feshederek Türk İş ile bir anlaşma yapıp Kauçuk İş Sendikası haline geldi. Bu suretle, Türkiye'deki bütün işçileri savunmak görevinde olan Türk İş Konfederasyonu, işverenlerle

VE İŞGALCİ BİR GENÇ İŞÇİ KONUŞTU

Derby işgaline katılan 18 yaşındaki işçi Sezal Gülşen «Ak koyun kara koyun belli oldu» diyor...

«18 yaşındayım. Adım, Sezal Gülşen... Ailem Giresun'lu ama, ben İstanbul'da dünyaya gözlerimi açmışım. Babam da işçi... İşçi dünyasında doğdum, ekmeğimi nasırlı ellerimle kazanıyorum.

Ortayı bitirdikten sonra okuma imkânı bulamadığım için altı ay önce Derby Lastik Fabrikası'na girdim. 18 yaşını bitirmemiş olduğum için o zaman beni 240 Lira aylıkla işe aldılar. İşe alırken de bazı kâğıtlar imzalattılar. Kâğıtları okumak istedim, göstermediler.

Meğerse, benim gibi, bütün fabrikaya yeni girenleri işverenin bir numaralı adamı olan personel şefi sendikaya üye yazıyormuş.

Bu arada, fabrikanın eski işçilerinin de imzaları taklit edilerek sarı sendikaya üye kaydedildiğini ve böylece kayıtlarda Kauçuk İş Sendikası'nın fabrikadaki işçileri temsil edecek duruma getirildiğini öğrendik.

Oysaki fabrikada Kauçuk İş'i, patronun has adamlarından başka tutan kimse yoktu. İşçilerin hepsi, bir çok sosyal haklardan mahrum olarak karınlarını dahi doyurmayacak bir paraya çalışıyorlardı. 18'inden küçük olanlara ayda 240 lira, 18'den yukarı olanlara ayda 330-350 Lira veriyorlardı.

Buna karşılık, fabrika müdürü Naci Bey'in aylığı 5 Bin Lira idi... Onun gibi patronun önünde boyun kıran servis şeflerinin ve ustabaşıların ücretleri de bin-iki bin beş yüz lira arasında değişiyordu. İşte, Kauçuk İş Sendikası adına sahte belgeler düzenleyenler bunlardı.

Bırakın insanca yaşamayı, karınlarını doyuracak parayı dahi alamayan işçiler ise Lastik İş Sendikası'nı istiyorlardı. Çünkü, Kauçuk İş Sendikası, bugüne kadar binlerce lira aidat almış, fakat işçiye hiçbir şey kazandırmamıştı.

Nihayet işgalden bir gün önce fabrika müdürü Naci Bey bizleri topladı, Lastik İş Sendikası'nı istediklerini bildiren işçilere «Siz komünistsiniz, satılmışsınız» dedi, ağır hakaretlerde bulundu.

İşçiler bu hareketler ve suçlamalar karşısında hiç seslerini çıkarmadılar. Fabrikaya korkunç bir sessizlik hâkim olmuştu. Ama herkes içinden kararlıydı. Artık bu sömürüye ve aldatmacaya bir son verilecekti.

Ertesi sabah saat 6.15 postasının işçileri, hiçbir kışkırtma olmadan, kendiliklerinden fabrikayı işgal ettiler. Arkadan gelen 7 postasını, daha sonra 8 postasını da içeri alarak fabrikaya el koydular.

Durumdan sendikanın asla haberi yoktu. Lastik İş Genel Başkanı Rıza Kuas, ancak öğleden sonra fabrikaya geldi.

İşgalci işçileri yıldırmak için derhal fabrikanın çevresine toplum polisleri yerleştirilmişti. Birinci gün hâdisesiz geçti. Ertesi gün işgalci işçilerin sayısı daha da artmıştı.

İşçiler arasında paniğe kapılanlar da olmuyor değildi. Bilhassa yeni evli olanlar, eşlerinin çocuklarının yalnız kalmasından endişelenerek evlerine gitmek istiyorlardı. Bazılarına izin verildi.

İkinci gün, Üniversiteli gençlerin fabrikaya gelişi maneviyatımızı artırdı. Teknik Üniversite'den Harun Karadeniz konuştuktan sonra «İşçi Gençlik Elele» diye andiçtik. Arkasından Fikir Kulüpleri geldi. FKF'li Ertuğrul arkadaş, Amerikalıların içyüzünü ortaya döktü. Onu dinlerken AP'li bildiğimiz işçiler dahi ağlıyordu.

Üniversiteli gençler, bize ilaç, yiyecek getirdiler. Saz ekipleri getirdiler. Bizler de, kendi aramızda moral ekipleri kurduk. Ben Nâzım Hikmet'ten, Âşık İhsani'den şiirler okudum.

Kapıları adamakıllı tutmuştuk.

Sık sık nöbete giriyorduk. Kadın işçiler de, erkek arkadaşlarından geri kalmıyorlardı. Hele «Erkek Fatma» dediğimiz bir kadın işçi, kapıya kimseyi yanaştırmıyordu.

Aramıza sivil polisler soktular. Bizi birbirimize düşürmek istediler.

İşgal karşısında patron telâşa kapılmıştı. Bizlerle anlaşmak istiyordu. Ama, Türk İş ve Kauçuk İş, işçi düşmanlığında patrondan da ileri giderek akıl hocalığı yapıyor, «Bir hafta dayanın nasıl olsa çözülecekler, pes diyecekler» diyerek işvereni işçiye karşı kışkırtıyordu. Hattâ, daha da ileri giderek «Hele biraz daha çözülsünler, içeriye polis saldırtır, hepsinin hakkından geliriz» diye akıl verdiklerini de duyuyorduk.

Artık ak koyun kara koyun belli olmuştu!

Direnecektik. Ve direndik...

Ve öğrendik ki, bu sadece bir fabrika işgal meselesi değil, yurt yönetimine sınıfımızın ağırlığını koymak meselesidir. Nitekim, işgalden sonra aramızdan bir çok işçi derhal gidip TİP'e kaydoldu...

Artık şu basit gerçeği herkes bilmektedir Derby'de...

Hak verilmez, alınır!

S U R E T

*10746

ARZEN ŞAHADET BEYANI

bu gün bin dokuz yüz altmış sekiz senesi haziran ayının on dördüncü cuma günü. 14.6.1968 Ben aşağıdaki imza ve mühürün sahip ve vazıı Türkiye Cumhuriyeti kanunlar.nın bahşettiği selahiyetleri haiz İstanbul 16. noteri

...ı olmadığı kendilerinden sorularak anlaşıldı. Bunun üzerine beyanda bulunan SELİM UĞUZ Şu şekilde takrire başladı ve dedikiş(Ben 1963 den beri Drby Lastik fabrikasında çalışırım. 1967 senesinin ortalarında FABRİKA müdürü HACİ GÜNEY Lastik iş sendikasına karşı bir koz olarak kullanmak için Fabrikadaki şefleri ve Yazıcıları ve ustabaşıları toplayıp Plastik işçileri adına bir sendika kurduğu ve bu sendika kendini fesh- ederek Türk-iş le bir anlaşma yaparak Kauçuk-iş sendi Kası haline geldi. Bu suretle Türkiye deki bütün işçi- leri savunmak görevinde olan Türk-iş konfederasyonu işverenlerle elele verip 1. bölge temsilciliği vasıta siyle işte bu Kauçük iş sendikasını piyasaya sürdü

İşverenin, sarı sendikanın ve Türk İş'in yaptığı sahtekârlıkları ve işçilere oynadıkları oyunları, bizat Kauçuk İş Sendikası'nın müfettişi Selim Uğuz, Noterlik'te yazılı olarak ifşa etmiştir. Yukarıda ifşaat belgesinden parçalar görülmektedir.

elele verip Birinci Bölge Temsilciliği vasıtasıyla işte bu Kauçuk İş Sendikası'nı piyasaya sürdü. Maksat, işçiye bir hak almaya çalışan gerçek işçi sendikasını, yani Lastik İş'i işverenler karşısında güçsüz düşürmek, yoketmek idi... Kauçuk İş Sendikası'nda ben 10 aydan beri müfettişlik yapıyordum. Üç gün önce kendim istifa ettim. Çünkü baştan ben Lastik İş'te temsilci idim. Bu on ay içinde Kauçuk İş'te yapılan kanunsuzluklara, haksızlıklara ve işçiler aleyhindeki çalışmalara tahammül edemedim. Şöyle ki:

Kauçuk İş Sendikası, aslında genel başkan Celal Küçük ve yürütme kurulu üyeleri Fevzi Baştürk ile Erdoğan Gezer'in hakimiyetindedir. Bunlar dört büyük fabrika olan Derby Lastik ve Derby Plastik ve Gislaved ve Plastel Plastik Fabrikalarında toplu sözleşme hakkını Lastik İş'in elinden alabilmek için 1968 Mart ayının içinde başlayarak bilhassa Derby Lastik fabrikalarında işverenlerle anlaşarak çalışan işçilerin fotoğraflarını taşıyan nüfus kayıt örneklerini ve imzalarını taşıyan bordroları getirttiler ve işçilerin gerçekte haberi olmadığı halde sanki Kauçuk İş Sendikası'na üye olmuş gibi gösteren giriş beyannamelerini doldurup sahte imzalarını da atmak suretiyle sahte belgeler hazırladılar. Şube karar defterlerine de bu sahte giriş kayıtlarına dayanarak şu kadar işçinin, bu kadar işçinin üye kabulüne diye kararlar yazdırdılar. Ben, bütün bu faaliyeti gözlerimle gördüm.

10 gün kadar Enerji İş'in toplantı salonunda, 7-8 gün kadar Genel Sekreter Fevzi'nin odasında, 10-15 gün kadar da genel başkanın odasında bu faaliyet, bu şahısların emir ve kumandası ile ve bir takım yardımcılar da kullanılarak yürütüldü. Meselâ, Derby Lastik Fabrikası'nın sahte beyannamelerini esas sanıklarla birlikte Derby'de usta ve yazıcı olarak çalışan Mustafa Gürsoy ve Muzaffer Öktem ve Türker ve Gültekin Orhon birlikte düzenlediler. Derby Plastik'in sahte beyannamelerini esas sanıklarla birlikte BAKIRKÖY Şubesi'nden ve fabrikada ambar memuru olan Hüseyin Ertan ve Kazan Şefi olan Kazancı Hikmet birlikte düzenlediler. Gislaved Lastik Fabrikası için esas sanıklarla birlikte Eyüp Şube Başkanı Halim ve Mali Sekreter Avni birlikte düzenlediler.

Hatırladığıma göre, sadece Gislaved'te 750 kadar sahte giriş fişi düzenlendi. Plastel Fabrikası için ise aynı sahteciliği yine esas sanıklarla birlikte müfettiş Gültekin Orhon, Enver, bir de Eyüp adlı şahısla birlikte düzenlediler. Bu işler yapılırken mümkün mertebe odalar kilitleniyordu. Fakat müfettiş olduğum için girip çıkıyor ve görüyordum. Kimi fotoğraf yapıştırıyor, kimi fişi dolduruyor, kimi sahte imza atıyordu. İşverenden aldıkları bordrolara bakarak imzaları benzetmeye çalışıyorlardı. En az 500-600 kadar sahte giriş Derby Lastik Fabrikası'nda ve 450 kadar da Derby Plastik fabrikası'nda yapılmıştı. Esas sanıklardan Celal Küçük, Bakırköy ve Eyüp Şube karar defterlerini kendi yanında tutuyor ve sahte girişleri karara geçtikten sonra elini kararın üstüne kapatarak şube yönetim kurulu üyelerine kararları imzalattırıyordu. Kimse ses çıkaramıyordu. Celal Küçük bu işleri çevirmek için Türk İş'ten ve işverenlerden aldığı yüzbinlerce lira paralara güveniyordu.

Kauçuk İşçileri Sendikası yöneticileri, tanzim ettikleri bu sahte giriş fişlerini ve üye defterlerini, karar defterleriyle birlikte Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne götürüp verdiler.

13.6.1968 günü Türk İş Birinci Bölge Temsilciliği'nde İbrahim Ulus beni Bakırköy Şubesi'nden telefonla arayarak «Acele Türk İş'e gel. Biliyorum, her şeyi açıklayacaksın ve Lastik İş'e dayanacaksın. DİSK canlanacak. Biz de yerin dibine girmiş olacağız. Yapma.» diye yalvardı ise de kendisini reddettim, haksızlıklara tahammülüm kalmadı. Bütün bunları her şeyden habersiz zavallı işçi kardeşlerimin vebali üstümde kalmasın diye ve onlara bir hizmet olsun diye yaptım ve Kauçuk İş'ten de kendi arzumla ayrıldım.»

Bu dehşet verici ifşaat, işçi sınıfına karşı işlenen suçları ve kanunsuzlukları apaçık göstermektedir.

Fakat olayın en üzücü yanı, bu suça, Türkiye'de adaleti temsil eden ve Türk Milleti adına kanunları uygulamakla yükümlü bulunan Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin de ortak olmasıdır.

Kuas, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin suçunu da şöyle açıklamıştır:

«Yargıtay, sendikalardan gerekli belgeleri istemeden yetki konusunda 4 Nisan 1968 tarihinde karar vermiştir. Bu karar, Kauçuk İş Sendikası'nın işkolu seviyesinde toplu sözleşme yapma yetkisinin olduğuna dairdir. Bu kararda «dosya üzerinde belgelere istinaden yapılan inceleme sonucunda» hüküm verildiği belirtildiği halde, belgelerin incelenmesi hayret verici bir olayı ortaya çıkartmıştır:

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, sendikalara ait dosyaları Çalışma Bakanlığı'ndan 12 Nisan 1968'de istemiş, bakanlık da bu isteğini 15 Nisan 1968'de yerine getirmiştir. Fakat, karar, bu dosyalar incelenmeden önce, sarı sendika lehinde ve 4 Nisan 1968 tarihinde zaten verilmiş bulunuyordu. Bu da gösteriyor ki, Yargıtay telâfisi mümkün olmayan bir hata işlemiştir. Belgeleri inceleyip bir karar vermiş olsaydı, bugün hiç üyesi olmayan sarı sendika yetki alamaz, boykot fiili de ortaya çıkmazdı.»

Aynı şekilde Adapazarı'nda da Royal Lastik Fabrikası'nda işçilerin büyük çoğunluğu Türkiye Lastik İş Sendikası'na mensup olduğu halde, Kauçuk İş adındaki sarı sendika yine sahte belgeler düzenleyerek toplu sözleşme yetkisini eline geçirmeğe kalkışmıştır. Lastik İş Sendikası, sahte belgeleri ele geçirtmek üzere Savcılığı ikaz etmiş, fakat ne hikmetse Savcılık harekete geçmemiş ve sahte belgelerin kaçırılmasına imkân hazırlamıştır. Keza Adapazarı Mahkemesi de, kanunsuzluk ortada olduğu halde Lastik İş Sendikası'ndan toplu sözleşme yetkisini esirgemiştir.

Adalet organlarının da bu kirli oyunlara âlet edilmesi karşısında Rıza Kuas, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin Yüce Divan'a verilmesi için dâva açılacağını açıklamıştır... Dava Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından, yada Türkiye Lastik İş Sendikası tarafından açılacaktır. İlgi çekici bir nokta da, işçi aleyhine bu kararı veren Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanı'nın halen davetli olarak Amerika'da bulunmasıdır.

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Aman bozmayalım !..

Gökdelen'in önünde dolmuştan indim. Sarı benizli bir köylü yanaştı.

«— Köyden yeni geldim. İki gündür açım. N'olur bir ekmek parası...»

Doğru mu söylüyor, yalan mı, bilmiyorum. Yalnız son günlerde bu türlü dilenciler çoğaldı. Köyden geliyorlar, iş arıyorlar, aç kalıyorlar, önlerine çıkanlardan ekmek parası istiyorlar.

Adalet Partisi karşıda. Kocaman tabelâsı güneşten pırıl pırıl... Onu gösterdim.

«— Köyden gelip ekmek istiyenlere şu karşıda ekmek veriyorlar. Git ordan iste!..»

«— Ne diyeyim?»

«— Süleyman Bey veya Talât Asal kim, diye sor. Gösterdikleri zaman, sizden iş ve ekmek istemeye geldim... de.»

Sevindi, koşar adım gitti.

Bir başka gün üstü başı biraz daha temizce birisi çıktı karşıma :

«— İş istiyorum...» dedi.

«— Ne yaparsın?»

«— Her şey...»

Tam Süleyman Bey'in istediği adamdı. Her şey yapardı. Özel teşebbüsten yanaydı. Hani her sabah ekmeğini bulmaya koşan 26 milyon hür teşebbüsten biri. Yalnız her işi yapıyordu ama yapacak işi yoktu.

Kartımı çıkardım. Üstüne yazdım :

«— Sayın Süleyman Beyefendi; İşaret buyurduğunuz 26 milyon hür teşebbüsten biri, yanlışlıkla bendenize başvurdu. Her şey yaparmış. İşi yokmuş. Seçimleri zâtıâliniz kazandınız. Buna iş bulmayı ve göstermeyi de siz taahhüt ettiniz. Takdim ediyorum. Herhalde hazır işlerden birini verirsiniz. Saygılarımla.»

İmzaladım ve eline verdim.

«— Nereye götüreceğim?» dedi.

«— Şu ilerde, Adalet Partisi var, dedim, oraya.»

«— Kim gönderdi, diyeyim.»

«— Adım kartta yazılı...»

Bir koruyucu bulduğu, yol gösterildiği için çok sevinmişti.

Evden işe gidiyorum. Çankaya yokuşundan aşağı iniyorum. Baktım o, yürüyüşe çıkmış. Arkasında koruyucu polisleri. İlerde kırmızı plâkalı otomobili. Pahalı şapkası elinde. Yıkılıp yeniden yapılan binalara bakıyor, asfaltlanan yolları inceliyor. Sabahın zindeliği ve saflığı üzerinde. Kendinden emin, küçük dağları yaratmışcasına yürüyor.

Tıpkı Menderes.

Menderes de şapkası elinde yürürdü.

Bu da.

Menderes'in de koruyucu polisleri ardından gelirdi.

Bunun da.

Menderes de yollara, yeni yapılara bakardı.

Bu da bakıyor.

Menderes bundan daha güçlüydü. Ardında Bayar gibi bir kurt politikacı vardı. Samet gibi, İleri gibi, Zorlu gibi yardımcıları vardı, bunun kimi var? Oy deposu olduğu için sandığa güveniyor. Sandıktan da dedikleri çıkıyor. O sandık Pandoranın kutusu gibidir. Her şey çıkar içinden. Bir gün insanın kendisi çıkmayıverir. En son içinden Menderes değil, Bayar değil, bu çıktı. Böyle de nankördür sandık.

Son konuşmasında :

«— Aman millî bütünlüğü bozmayalım...» diyor.

Bozmayalım.

Ama nedir bu millî bütünlük? Her yıl asfaltlanan Ankara yolları ile asfalt yüzü görmiyen köyler mi? Tuzu kuru, üstü şık beylerle, iş aramaya gelen ve iki gündür aç olduğunu söyliyen işsizler sürüsü mü? Bunların hepsi bu milletten, millî bütünlük içinde. Biri tok kalacak, biri aç, ama millî bütünlük bozulmuyacak... Bunu istiyor. Biz istediğimiz kadar bozulmasın diye çaba gösterelim. Bozanın kim olduğu ortada. O da kendini bilmiyor, bozulmasın, diyor. Adam sanki yoğurt çalmış da :

«— Aman kapağını açmayın, bozulur...» diyor.

İşgaller daha çoğalacak... Grevler daha artacak... Topraklara saldıranlar da çıkacak... Toprak işgalleri de başlayacak... Bunlara şaşkınlıkla bakacaklar... Bilmiyorlar ki, seçimlerde «nurlu ufuklar...», «müreffeh Türkiyeler» bulamayanlar aramaya çıkıyorlar. Ararlarken bunlarla toslaşıyorlar. Sonra bize kızıyorlar. Bize ne kızıyorsunuz, yapamıyacağınız şeyleri söylemeseydiniz, gerçekleştiremiyeceğiniz rüyalara bu insanları yatırmasaydınız.

«— Aman millî bütünlüğü bozmayalım...»

Biz de söylüyoruz. Aman bozmıyalım. Tavuğu kuluçkaya yatıran, altındaki yumurtaları ısınmıya koyan kim? Yumurta ısındıkça civcivler çıkacaktır.

CHE'NiN BOLiVYA NOTLARI BÜYÜK YANKI YARATTI

Ernesto Che Guevara'nın önceki hafta Havana'da yayınlanan «GERİLLA GÜNLÜĞÜ», 11 fotokopi ve Bolivya gerilla savaşı sırasında çekilmiş 10 fotoğrafın yeraldığı 346 sayfalık bir belgedir.

Günlük, CHE'nin Nancahuazu'ya geldiği 7 Kasım 1966'dan, Quebradel-Yuro çatışması arifesinde yaralanıp tutsak düştüğü ve kısa bir yargılamadan sonra vahşice öldürüldüğü 7 Ekim 1967'ye uzanmaktadır.

Che'nin yayınlanan fotokopilerden de anlaşıldığı gibi, ince ve zor okunan bir yazı ile kaleme aldığı notlarında, gerilla grubunun günlük hayatıyla ilgili çok sayıda ayrıntı, çeşitli savaş hazırlıkları, keşif yürüyüşleri, daha sonra askeri hareketleri, savaşları, kayıpları ve acıları yansıtan bölümler yer almaktadır.

Che, her ayın sonunda ortaya çıkan olayları özetlemekte ve olayların analizini yaparak onlardan taktik ve politik sonuçlar çıkarmaktadır.

Bu analizler, şu üç önemli olguyu saptamaktadır:

Gerilla'nın, Bolivya komünistlerinin desteğinden yoksun bulunuşu, köylü desteğinin yokluğu ve şuraya buraya yayılmış gerilla grupları arasında irtibat kurulamayışı...

31 Aralık'ta Che, Bolivya Komünist Partisi Sekreteri Mario Monje ile yaptığı görüşmesiyle ilgili olarak şunları yazmaktadır:

«Karşılaşma dostane oldu. Ama, niçin burada olduğum sorusu bir gerilim yaratmıştı.»

Che, Monje ile görüşmesinde beliren temel tasarıyı üç önemli noktada özetlemektedir:

«1. Monje partinin yönetimini bırakacak. Buna karşılık partinin «tarafsız» kalmasını ve gerilla savaşı için kadro kurulmasını sağlayacaktı;

2. Bolivya sınırları içinde olduğu sürece, gerillanın politik ve askeri yönetimini üzerine alacaktı;

3. Kurtuluş hareketlerinin desteklenmesi konusunda öteki Güney Amerika partileriyle ilişkileri yine kendisi yürütecekti.

Guevara'nın bu konudaki düşüncesi ise şu idi:

«Monje'nın tavrı, savaşın gelişmesini geciktirebilir. Ama bu, aynı zamanda, benim politik angajmanların tümünden kurtulmama yardımcı olabilir.»

REGİS DEBRAY

Mario Monje, Guevara'dan 1 Ocak'ta ayrılmıştır. Che, bu ayrılışı şöyle anlatmaktadır:

«Darağacına giden biriydi sanki. Ayrılışının nedeni, öyle sanıyorum, benim stratejik konularda tâviz vermeme kararımı öğrenmesiydi. Beni yola getirmek amacıyla bu tavırda israr etmişti. Ama ileri sürdüğü kanıtlar tutarlı değildi.

Küba ile haberleşme - anılarda Küba «Manila» diye geçiyor - oldukça sık, fakat düzenli değil...»

«21 Ocak'ta Küba'dan üç yeni savaşçı gelmişti. Mario Monje onlarla konuşmuş ve onların gerillaya katılmalarını önlemişti.»

14 ŞUBAT: **«Havana'nın uzun bir şifre mesajını çözdük. Mesaj, Fransız'ın 23'ünde La Paz'a varacağını haber veriyordu.»**

Bu not, Debray için ilk referanstır. 19 Mart'ta gerillaya girişinden sonra günlükte Fransız'dan daha çok bahsedilmektedir.

21 Mart'ta Che şunları yazmaktadır: **«Amacı gerillada kalmak, ama ona dönüp Fransa'da gerillaya katılmak isteyenleri Küba'ya geçiren bir şebeke ile işbirliği olanaklarını örgütlemesini söyledim. Bu onun, evlenme ve çocuk sahibi olma isteğine de uygun düşüyordu. Debray, özellikle para, ilaç ve bir mühendisle elektronik malzeme temini ile dayanışma olanaklarını örgütleyecek bir dostuyla konuşması gereğinden söz etti.»**

Mart ayı sonunda gerillanın durumu vahimdi:

«İki bin kişi tarafından çevrildik. Çember, napalm bombardımanlarıyla birlikte daralıyor; on ilâ onbeş kişi kaybettik... Fransız, biraz da fazla bir heyecanla, yabancı ülkelerde sağlayacağı faydalardan söz ediyor...»

REGIS DEBRAY
— Fazla konuşmuştu! —

Che, 19 Nisan'da İngiliz gazetecisi Roth'un gelişini haber vermektedir.

Hemen tamamen çevrildikleri 25 Nisan'da ise, Guevara şunları yazmaktadır:

«Mutlak yalnızlığımız sürüyor. Aramızdan bir iki kişinin sağlığını tehlikeye düşüren hastalıklar, bütünüyle bölünmemize, dolayısıyla da etkinliğimizi kaybetmemize yol açtı. Köylü desteğinde hâlâ bir gelişme yok. Bununla birlikte, planlı bir şiddet gösterisinden yararlanarak, hiç değilse köylülerin tarafsızlığını sağlamak mümkün olabilecek. Destek sonra gelecek.»

Mayıs sonunda da şöyle diyor: **«Manila ile - Küba - hiçbir irtibat yok. Gerilla köylüden yoksun.»**

Ve devam ediyor:

«Debray Olayı'nın kopardığı gürültü hareketimize, zaferle sonuçlanan bir muharebeden daha fazla savaş gücü verdi...»

30 HAZİRAN: **«En önemlisi Ovando'nun (Bolivya Genelkurmay Başkanı) benim burada olduğumu açıklayan demecidir... Ovando, gerektiğinden fazla konuştuğu anlaşılan Debray'in açıklamalarına dayanıyor.»**

Guevara, 10 Temmuz'da Fransız'ın yaptığı açıklamadan yakınıyor: **«Debray, gerillanın kıtalar arası hedeflerini açıklamış. Bunu yapmaması gerekirdi.»**

8 AĞUSTOS: **«Durumumuz vahim. Külçe halindeyim. Zaman zaman kontrolü kaybediyorum.»**

«Ağustos, şüphesiz, savaş hayatımızın en beter ayı oldu.»

8 EYLÜL: **«Bir Budapeşte gazetesi ilginç, fakat sorumsuz bir kişi olan Che Guevara'yı eleştiriyor. Pratik hedefleri benimseyen Şili'nin marksist tutumunu selamlıyor. Sadece yüreksizlerin, hainlerin, uşakların maskelerini alaşağı etmek ve bütün budalalıklarını suratlarına çarpmak için iktidara gelmeyi o kadar isterdim ki...»**

Durumun artık umutsuz olduğu 19 Eylül'de Che şöyle diyor: **«Mürekkep bitti... Kötü bir belirti bu...»**

21 EYLÜL: **«Bu adamlar çok korkuyorlar ve bizden kaçmak istiyorlar. Hareket yeteneğimizin az oluşu, çok zaman kaybetmemize yol açtı.»**

26 Eylül'de gerilla grubu tuzağa düşmüştür. Guevara durumu «bozgun» olarak nitelemekte, üç savaşçının ölümünden yakınmaktadır.

Karanlık Günler

28 EYLÜL: **«Belki de son günümüz diye baktığımız karanlık bir gün.**

Çember daralmaktadır.»

30 EYLÜL: **«Bir başka karanlık gün. Şili'nin Bomaceda Radyosu, sabah yayınında ordunun ileri gelenlerinin Che'yi vahşi bir vadiye sıkıştırdıklarını açıkladıklarını haber veriyor.»**

Ekim'in ilk günlerinden itibaren grup mutlak bir biçimde «mahsur»dur. 7 Ekim'de, gerillanın başlayışından tam 11 ay sonra, Che, yıldönümün, «olaysız» geçtiğini belirtiyor. Gerilla Günlüğü, aynı gün şu son cümlelerle bitiyor:

«Ordu, Serrano'da sarılan 37 kişinin çemberi yarmasını engellemek amacıyla 250 kişilik bir kuvvetin varlığından söz eden garip bir haber uçurdu. Bu haber, dikkati dağıtmaya matuf olsa gerek...» Birkaç saat sonra, Che, son savaşında toprağa düşecektir.

Fidel Castro, «GERİLLA GÜNLÜĞÜ»nün önsözünde şunları yazıyor:

«Che'nin yaralı olduğu halde, M-2 tüfeğinin namlusu bir mermi ile kullanılmaz duruma gelinceye dek savaştığı kesinlikle tespit edilmiştir. Yaralı ve silahsız Guevara esir edilmiş ve Higueras köyüne götürülmüştür. Orada tek bir kelime konuşmayı dahi reddetmiştir. Bir ara kendisini aşağılamaya yeltenen sarhoş bir subay, Gueva-

CHE GUEVARA BOLIVYA DAĞLARINDA
— Silahıyla beraber kalemini de kullanmıştı —

suratının ortasına müt- ... tokat yemiştir.

... Paz'da toplanan Barrien- ... Ovando ve öteki askeri şef- ... kılları kıpırdamadan Gue- ...'yı katletmek kararı al- ...dır. Higueras İlkokulu'n- ... bu iğrenç hareketin uygu- ...ğını biliyoruz.

...kee'ler tarafından da teş- ... edilen Belediye Başkanı Mi- ... Arroyoa ve Albay Andres ..., Assubay Mario Te- ...'a Che'yi katletmesi için e- ... vermişlerdir. Sarhoş bir ...da olan assubay, odaya ...ği zaman Guevara, bir Bo- ...'lı ve bir Peru'lu gerillacı- ... hayatına son veren silah ...erini duymuştu. Önünde ...p duran celladı görünce, ... şöyle demiştir: «Korkma... ... et!»

...del Castro sözlerini şöyle ...iyordu:

«Nefret ettiği düşmanlarının ... geçirdiği saatler çok a- ... oldu. Ama böylesine bir sı- ..., Che'den daha iyi göğüs ...cek bir başka insan ola- ...»

Fransa'da üçüncü yol mu?

Hüseyin BAŞ

Geçen haftanın başında Paris'ten alınan ha- ...ler, General de Gaulle'ün ... kabine kurma görevini, ... olayların kuvvetli adamı Pom ...'ya değil, eski Dışişleri Ba- ... Couve de Murville'e vereceği ...ndaki belirtileri doğrulamış ... Murville başbakanlığa getiril- ...tir. Çok sayıdaki gözlemciye ..., bu, Pompidou için bir tenzili ...bedir. General ile başbakanı ...nda, özellikle son Mayıs ih- ...li sırasında derin görüş ayrı- ...ları ortaya çıkmıştır. Hattâ, ...pidou daha da ileri giderek ...yıs İhtilâli'nin karanlık günle- ...de De Gaulle'e yapacağı en ...llı işin çekilmek olduğunu ...lık vermiştir.

Öte yandan, yine çok sayıda gözlemci, olayı, yukarıdaki gö- ...şe tamamen zıt bir biçimde ...rumlamaktadır. Bu çevrelere göre, Pompidou, son olaylarda gösterdiği dirayetle De Gaulle için vazgeçilmez bir unsurdur. De Gaulle, Mayıs olayları sırasında her fırsatta Başbakan'ının cesaretini övmüştür. Pompidou, ayrıca Gaullist parti içinde de büyük nüfuza sahiptir. Başbakanlık'tan çekilmesi bir tenzili rütbe değil, tam tersine generalin halefliği yolunda atılan esaslı bir adımdır. Kaldı ki, Pompidou'nun bu tür bir göreve hazırlanmada, daha uygun bir yer olan, örneğin meclis başkanlığı gibi bir göreve atanacağı haberleri de, generalin yukarıda sözü edilen eğilimini doğrulamaktadır.

Şimdi meselenin yüzeydeki görünümü budur. Ama kanımızca olay, daha da karmaşıktır. Bu yüzden, yeni kabine ilan edilmeden -ki bu 14 Temmuzda olacaktır- tahminlerde bulunmak güçtür. Bununla birlikte, bazı veriler, yine de meselenin derinlemesine anlaşılmasında yararlı olabilir. Hatırlanacağı gibi, General de Gaulle, mayıs olaylarının en yüksek şiddet düzeylerine eriştiği bir sırada, solcu Gaullist'lerin liderlerinden ve işçilerin fabrikaların kârından yararlanmalarını öngören Vallon Planı'nın baş savunucularından Prof. Renê Capitant'ı kabineye almış, yine bu politikaya zıt bir ekonomik politika uygulayan Michel Debrê'nin yerini değiştirerek oraya bu konuda büyük sermayeye daha az angaje bir teknokratı, Murville'i getirmiştir. Büyük sermaye ile yakın ilişkileri bilinen Pompidou - Debrê kliğinin ise bir kaç yıldır Vallon Planı'na karşı çıktıkları ve bu yüzden de zaman zaman De Gaulle'cü solcularla çatıştıkları bilinen bir gerçektir. De Gaule'cü solculara göre Gaullizm'in zaafı, iç politikada, özellikle sosyal politikada idi. Sosyal Politikanın, dış politikada izlenen başarılı düzeylere ulaştırılması ise, Gaullizm'in çelişik durumunu ortadan kaldıracaktır. Gaullizm, böylece batı anlamında demokratik bir sistem olarak meseleleri içte ve dışta gerçek bir sol parti gibi çözümleyerek üçüncü bir yol şeklinde ortaya çıkmıştır. Oysa, uygulamada Pompidou ağır basmış ve Vallon Planı sürüncemede bırakılarak Mayıs olaylarına yol açılmıştır.

Şimdi Pompidou'nun kabine dışında bırakılması eğer gerçekten yönetimden tamamen ekarte edildiği anlamında ise, General'in seçim öncesi Malraux'nun önemle altını çizdiği gibi Sosyal politikada temel bazı çözümlere yönelmesi ihtimal dahilindedir.

Couve de Murville'in başbakanlığa getirilişi bu yönde bir belirtidir. Capitant'ın ve Malraux'nun getirilecekleri görevler de bu eğilimi daha da belirliyecektir. General De Gaulle, Gaullizm ile Sol'u her alanda geçmek iddiasındadır. Dış politikada komünistleri değilse bile, Sol Federasyon'u çoğu konularda geride bırakmıştır. Şimdi son başarıdan aldığı güçle bu kez sosyal politikada da aynı şeyi yapmak istemesi muhtemeldir. Eğer bu gerçekten böyle ise, General, hayatının sonbaharında bunda başarı sağlayacak mıdır? Sanmıyoruz. Akşini iddia, büyük tekelci sermayenin gücünü hiçe saymak, eşyanın tabiatına karşı çıkmaktır.

1) Ulusal Türk Sinemasından ne anlıyorsunuz?
2) Ulusal Türk Sinemasının kurulmasından yana mısınız?
3) Sinemamızın bugünkü ekonomik yapısının değişmesini istiyor musunuz?
4) Sansür kurulunun çalışma tarzı Ulusal Türk Sinemasının kurulması için bir engel midir?
5) Bugün Türk Sinemasında beğenisi şartlandırılmış seyirci sansürü var mıdır?
6) Ulusal Türk Sinemasının sinemamızın bugünkü ekonomik yapısı içinde kurulup gelişebileceğine inanıyor musunuz, nedeni?
7) Ulusal Türk Sinemasının filizlenmekte olduğunu kabul ediyor musunuz, nedeni?
8) Ulusal Türk Sinemasının kuruluşunda:
a) Kurucu kuşağın, sinema sanatının hiç kuşkusuz soylu örneklerini vermiş batı sineması kültürünü sindirmesi gerekli midir, nedeni?
b) Batı sinemasının anlatım ilkelerini benimsemek söz konusu olabilir mi, nedeni?
9) Ulusal Türk Sinemasına Türk sanat dallarından neler kaynak olabilir, nedeni?

SAMİ ŞEKEROĞLU • Ulusal sinemadan yana

"ULUSAL TÜRK SİNEMASI VE ÇIKIŞ YOLLARI"

ÜZERİNE SORUŞTURMA

hazırlayan: Attilâ Gökbörü

NİJAT ÖZÖN
Sinema yazarı

1 — Türk yönetmenlerinin elinden çıkan her filim ulusaldır, bu filimlerin hepsi ulusal Türk sinemasını meydana getirir. Yabancı filimlerden Türk yönetmenlerinin yaptıkları aktarmalar, batı kültürüyle yetişmiş Türk yönetmenlerinin yabancı etkileri yansıtan filimleri de hep ulusal Türk sinemasının içinde yer alır; çünkü bunların her biri Türkiye gerçeklerinin bir parçası, bir yönüdür.

Bu konuda olsa olsa bir «doz»dan söz açılabilir, yani ulusal özelliklerin, niteliklerin, öğelerin daha az yada daha çok yer alışından... Bu da her şeyden önce yönetmenin, yaşadığı toprağa ayağını basmasıyla, daha geniş yığınları ilgilendiren önemli sorunlara el atmasıyla orantılıdır. Örneğin, bir yabancı filmi aktaran yönetmenin filmi ulusaldır ama, böyle bir yönetmeni ele alan, bu yönetmeni yabancı filim aktarmaya iteleyen koşulları inceleyen bir filim daha ulusaldır. Bugünkü seyircinin çoğunluğuna yabancılaşmış aydın yönetmenin filmi ulusaldır ama, bu yönetmenin yabancılaşması olayını işleyen bir filim daha ulusaldır. Çünkü bu ikinci durumlarda, toplumumuzu yakından ilgilendiren daha derin, daha köklü sorunlara eğilmek olanak ve zorunluluğu ortaya çıkar.

Bundan dolayı, bir Türk yönetmeninin baş ödevi, gerçekte ne «ulusal sinema» gibi terimler ardında boşuna vakit harcamak ne hazır yabancı kalıpları en az zahmetle aktarmak ne de iyi sindirilmemiş yabancı etkileri özentiyle, zorlamayla yansıtmak değil, içinden çıktığı toplumun yaşayışını, gerçeklerini, sorunlarını büyük bir dürüstlükle yansıtmaktır. Tabiî bir de bunu yapabilmek yeteneği gerek. Bu da her şeyden önce sinema sanatının, sinema dilinin, sinema tekniğinin temel ilkelerini iyice sindirmeye, bir de sanatçı gücüne sahip olmağa bağlı.

Bunların dışında bir «ulusal sinema» kavramı insanı bir terimler karışıklığına ve çekişmesine yada bir vakitlerin «milli edebiyatı» kadar kısır ve bugün yeniden okurken insanı güldüren tartışmalara yeniden götürmekten başka işe yaramaz. Bir ihtimal daha var, o da, bir zamanlar yapıldığı gibi, bir romanın adının altına «milli roman» sözünü ekleyince romanın «ulusallık» kazandığına inanmak yada başkalarını inandıracağını sanmak saflığı...

2 — Bu sorunun karşılığı yukarıda yer almaktadır.

3 — Evet. Özellikle sinemamızın bugünkü ekonomik yapısının «kilit taşı» olan yanlış koruma düzeninin değişmesini.

4 — Sansür kurulunun çalışma tarzı gerçekte her çeşit sinemaya bir engel çıkarmaktadır; birinci sorunun karşılığında belirttiğim çeşitten gerçekçi bir sinemaya ise haydi haydi.

5 — Sinema ile seyirci her ülkede karşılıklı olarak birbirini şartlandırır. Bazan birinin bazan da öbürünün bu şartlandırmada ağır bastığı görülür. Bugün yurdumuzda bu şartlandırmada seyircinin ağır bastığını sanıyorum.

6 — Birinci soruya verdiğim karşılıktan da anlaşılacağı gibi, benim «ulusal sinema»dan anladığım, kendi toplumunun yaşayışını, gerçeklerini ve sorunlarını dürüstçe yansıtan gerçekçi bir sinemadır. Böyle bir sinema yine dünyanın her yerinde güçlü uğraşlarla gerçekleştirilebilmekte ve yürütülebilmektedir. Yurdumuzda gerçekçi bir sinemanın var olabilmesi, belki birçok ülkedekinden daha çetin bir uğraşıya bağlıdır. Bundan dolayı, bu sorun, ekonomik yapıdan önce, insanlara bağlıdır. Yani hem sağlam bir sinema sanatçısı olarak yetişmiş hem de tükenmez uğraşma gücü olan, hattâ bu uğurda öncü olarak kendini kurban edebilecek insanların varlığına.

7 — Evet. Çünkü bir yandan sinemanın bir yandan da yurdun sorunlarıyla çok yakından ilgilenen, kendini bu işe adayan insanların sayısı hergün biraz daha çoğalmaktadır. Benim anladığım çeşitten ulusal sinemayı gerçekleştirebilecek olanlar da, bu iki ayrı yöndeki çabayı birlikte yürütebilecek bu insanların arasından çıkacaktır.

8 — a) Gereklidir. Önce, insanın kendi çalıştığı sanat kolunun hem kendi ülkesindeki geçmişini hem de yeryüzündeki serüvenini bilmesi kadar tabiî ve zorunlu bir şey olamaz. Kaldı ki sinema için bu daha kaçınılmaz bir şeydir, çünkü sanatların en sınır tanımazı, en evrenseli, en yaygını, yığınları en çok etkileyenidir.

b) Bu soruyu bütün açıklığıyla anlayamadığımı belirtmek isterim. Bundan amaç, yukarıda ilk soruyu karşılarken sıraladığım sinema sanatının, dilinin, tekniğinin temel ilkeleriyse, bunları benimsemek, pek tabiî, gereklidir. Sinemanın yetmiş küsur yıllık serüveninden sonra herhalde bunları yeni baştan teker teker keşfedecek değiliz. Yok, bundan amaç, değil batı sinemasının, her ülkenin, her sinema okulunun ve akımının, her yönetmenin kendine özgü deyişleriyse, bunun, kendini hemen açığa vuracak nitelikteki maymun taklidini andırır biçimi hariç, zaten imkânı yoktur.

9 — Bütün sanat kollarının bireşimi olarak sinemanın, Türk sanatının bütün dallarından alabileceği yığınla malzeme vardır: Bazılarından daha az, bazılarından sayılamayacak kadar çok. Bence önemli nokta, bu malzemenin sinemaya aykırı düşmeyenlerini seçebilmekte, seçilenleri de sinemaya aykırı düşmeyecek biçimde kullanabilmektedir.

Devrimci Eğitim Şurası

Devrimci öğretmenlerimizin örgütlediği TÖS. önümüzdeki Eylül'ün ilk yarısında bir Devrimci Eğitim Şurası toplayarak bugünkü eğitim çıkmazını tartışmak ve çözüm yolları bulmak, ilgililere faydalı olmak isteğindedir. Devrimci Eğitim Şurasının gerekçesi ve amaçları özetle şudur :

Geri kalmış ülkeler, genel olarak dışardan emperyalist baskılar altındadır. Ulusal kaynakları ve gelirleri, içerdeki aracılara verilen küçük komisyonlar karşılığında dış tekellerce sömürülür. Sömürmenin klasik ve modern biçimleri iyice plânlanarak uygulanır. Sömürme, geri kalmış ulusları yoksullaştırır, kalkınma hamlelerini frenler. Ayrıca, politikaya, ekonomiye, kültüre, eğitime ve ülkenin belli başlı kurumlarına bozucu etkiler yapar.

Geri kalmış ülkelerde belirli bir sermaye birikimi yoktur. Çalışma hayatı, büyük oranda tarımda yoğunlaşır. Toprak düzeni feodal yada yarı feodal bir görüntü içindedir. Tarım işçisi eğitimsiz ve örgütsüzdür. Böyle ülkelerde tarım nüfusunu endüstriye kaydırmak ve tarımı teknikleştirmek zor olur.

Bu durumda çalışan insanların temel hakları gerektiği şekilde gözetilmez ve korunamaz. Ekonomik adaletsizlik ülkeyi sürekli olarak huzursuz eder. Yurt yönetiminde, kararların alınmasında ve kuralların konulmasında çalışan kitleler etkin olamazlar. Kalkınmayı sağlıyacak köklü dönüşümlerin yapılması, eğitimin devrimci bir nitelik kazanmasını gerektirir. Halk kitleleri uyandırılmalı ve bilinçlendirilmeli ki, amacına ulaşan bir hak savaşı yürütülebilsin. Başta emperyalizm olmak üzere Türkiyeyi yoksul ve geri bırakan bütün güçler ve koşullar yenilmedikçe, kentten köye kadar insanımızın ve varlığımızın kurtulması mümkün olamaz.

Devrimci eğitim, bütün icapları ile uygulandığı zaman, geniş halk kitleleri bilinçlenerek egemen sınıflar üzerine demokratik baskılarını artırırlar. Baskı nedeniyle yüksek karar organları tavır ve tutumlarını düzeltmek zorunda kalırlar. Demokratik baskıların artmasıyla çalışan kitlelerin karar organlarına geçmesi mümkün olur. O zaman yönetimle birlikte çalışma ve bölüşme düzenlerinde de adalet sağlanabilir.

Bugün ilkokuldan üniversiteye ve üniversiteüstü çalışmalara kadar bütün eğitim düzenimiz halkı uyarıcı, bilinçlendirici ve yetiştirici nitelik ve işleyişten yoksundur. Yüksek öğrenim gençliğinin, öğretmenlerden sonra tepkilere ve direnmeye geçmesi elbette olumlu belirtilerdir. Ancak yapılacak temel değişikliklerin bütün ilkeleri ve ayrıntıları iyice bilinmeli ve herkesçe benimsenmelidir. Yüksek öğrenim gençliği ve öteki devrimci güçler, yakın bir gelecekte konuya yeniden eğilecektir. Devletin ve hükümetin karşılaştığı güçlükler zaten fazladır, bu güçlükler daha da artacaktır. Bir çözüm bulmak için TÖS «Devrimci Eğitim Şurası» toplayarak, yardımcı olmak istemektedir.

Türkiye'nin bu genel çıkmazdan kurtarılması, özellikle devrimci bir eğitim düzenine geçilmesi, eğitim kurumlarında köklü değişiklikler yapılmasına bağlı olduğuna göre, bu hareketin temel ilkeleri, amacı ve metodları ancak böyle bir şurada saptanabilir. Millî Eğitim Bakanlığı zamanı gelip geçtiği halde, Şura toplama görevini unutmuş görünmektedir. Bilindiği gibi Millî Eğitim Şuraları 2287 sayılı ve 1933 tarihli yasaya göre üç yılda bir toplanır.1962 den beri bu Şura toplanamamaktadır. TÖS'ün toplayacağı Devrimci Eğitim Şurasında köy eğitmeninden gençlik ve işçi temsilcilerine, yurt çapındaki düşünürlere kadar bütün yetkililerin düşüncesine baş vurulacaktır. Ayrıca yurt dışından, özellikle geri kalmış ülkelerden devrimci tutumu bilinen eğitimci ve düşünürlerin çağırılmasında da fayda görülmektedir.

Devrimci Eğitim Şurasında elde edilen karar, bildiri ve raporların bir kitap halinde yayılması, hem uzun sürede eğitime devrimci bir nitelik kazandırmaya, hem de eğitim düzeninde yapılması gereken köklü değişikliklere ışık tutacaktır.

Fakir BAYKURT

NİJAT ÖZÖN
- Terim değil doz! -

Türk Sineması için çalışmalar yapmaktayım. Gerek dergimiz gerekse «Türk Film Arşivi» bu çalışmanın en belirli örnekleridir.

3. Soruşturmalar mutlaka çok yararlı sonuçlar getirmektedir. Yalnız aynı soruları işleri çok ayrı kişilere sorduğumuzda çok kötü sonuçlar ve çıkmazlar meydana getirir. Çünkü cevap verecek kişi o konu hakkında geniş bilgiye sahip olsun ya da olmasın soruları *cevaplandırmaktan kaçınmamakta* ve büyük hatalara sebep olan sözler söylemektedir. Son üç yılda sinema alanında bu tipte birçok kahraman yaratıldı. Bu kahramanlar yalan yanlış beyanatlar vererek herşeyin bir anda allak bullak olmasına sebep oldular. Üzülerek belirtmeliyiz ki bugün bu pürüzleri düzeltmeye çalışıyoruz. 3, 4, 5, 6 sayılı sorularınıza en doğru cevabı işin içinde, onlarla karşı karşıya olan sinemacılar ancak verebilecek*lerdir. Ve bu sorular yalnız on*lara sorulmalıdır. Son üç yılda gördüğü Türk filimlerinin sayısı bir ikiyi geçmeyen bazı kahramanlarımız, çekinmeden Türk Sinemasına ait her konuda; ya insafsızca hazırlanmış bir tertip sonunda, ya da aptallıklarından dolayı fikirler yürütmektedirler.

SAMİ ŞEKEROĞLU

Türk Filim Arşivi Yönetmeni

1. Kendi sorunlarımızı Türk kültürüne dayanarak çözümleyip aydınlığa çıkarmayı, onu değerlendirmeyi amaç edinmiş; öz ve biçim yönünden Türk emeğiyle, Türk görüş ve düşüncesiyle meydana getirilmiş ürünleri kapsayan sinemaya Ulusal Türk Sineması diyorum.

2. «ULUSAL SİNEMA» adlı bir sinema dergisi çıkarmakta, uzun süreden beri de Ulusal

7. Sinemamızda ulusallığa giden çalışmalar için «Bugün»ün sözü edilemez. Uzun süreden beri bu çabalar küçük çapta da olsa bazı filim yönetmenlerimiz tarafından zaten yapılmaktaydı. Ancak son bir iki yılda yukarıda belirttiğim nedenlerden dolayı fikir enflâsyonu meydana gelince durumdan faydalanılarak daha önce yapılmış çok az sayıda da olsa bazı ürünler birden bire inkar edilip üzeri örtülmeye çalışıldı ki bunun da yanlış ve çıkmaz bir yol olduğu bugün açığa çıkmıştır.

Her zaman tek güvendiğim kuvvet gençlik olmuştur. Herşeyi gençler yapabileceklerdir. Yalnız bugünlerde sinema üzerine söz eden güdümlü beş altı Batı hayranı gencin Ulusal Türk Sinemasını filizleteceği sözü çok komiktir. Robert Kolej Sinema Kulübü'nün yararlı bir çalışması olan filim yarışması sonucundaki ürünler bu sözümü kanıtlamaya yeterlidir sanıyorum.

Şu anda Türkiye'de her konuda bir birikim vardır. Gün geçtikçe olgunlaşmakta ve inanılmayacak derecede hızla soruşturmalar, incelemeler yapılmakta ve bunlar kâğıt üzerine geçirilmektedir. Bu çalışmaları çok yakından izleyen bu sanatla ilgili gençler mutlaka Ulusal Türk Sinemasını kolaylıkla yapabileceklerdir. Şimdilik kendimizi tanıma çabasındayız ve buna mecburuz.

8. a/Her kültürün sindirilmesi yararlıdır elbette, ama kendi kültürünü almadan, kendini tanımadan yabancı kültüre tutuklulukla hiç bir şekilde soylu ürün meydana getirilemez. Kendi ülkemizi her yönüyle tanıyan, kendi kültürünü sindiren kişi yabancı sinema ürünlerinin sindirilmesini de bilecektir. Yine bizde en çok zararı görülen şey bu yabancı kültürü sindirmeden, bizimle olan ayrılığı ortaya koymadan bize uygulanmak istenişidir. «Muriel»in (Alain Resnais) Fransa için büyük bir değer taşıması bir gerçek, ama bizim için bir atraksiyondur, sadece.

b/Böyle bir şeyin sözü edilemez. Her sanatçı kendine ve toplumuna özgü bir anlatım ilkesiyle eserlerini yapar, yapmalıdır da...

9. Ulusal Türk Sinemasına, Türk sanat dallarının hepsi kaynaklık edebilir. Türk özelliği taşıyan her eserde, espirisiyle, biçimiyle, özüyle o bölgenin değerleri görülmektedir. Çalışma yapacak kişi kendinden önceki (sinemamız da dahil) bütün sanatları inceleyip, bu kaynaklardan yararlanmadıkça birşey yapamayacaktır.

ANT'ın üçüncü cildinin ve cilt kapaklarının dağıtımına devam edilmektedir.

Okurlarımız ya bizzat ANT idarehanesine gelerek yada **«ANT Dergisi - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL»** adresine mektupla başvurarak cilt kapaklarını 15, ciltleri ise 50 liradan alabilirler. Ancak posta ile müracaatta bulunan okurlarımızın posta ve ambalaj masraflarını karşılamak üzere *her cilt kapağı için 3, her cilt için 5 Lira'lık* posta pulunu müracaatlarıyla birlikte göndermeleri lâzımdır. **Talep sırasına göre cilt kapakları 15 Lira, ciltler ise 50 Lira ödemeli olarak istek sahibi okurlarımızın adreslerine gönderilecektir.**

Ayrıca, elimizde çok az sayıda birinci ve ikinci cilt kapağı ile birinci ve ikinci cilt de bulunmaktadır. Okurlarımız diledikleri takdirde aynı şartlarla bu ciltleri ve kapakları da temin edebilirler.

Sadece üçüncü cilde mahsus olmak üzere okurlarımıza bir kolaylık daha sağlanmıştır. 53. sayıdan 78. sayıya kadar *ellerinde üçüncü cildin bütün sayıları* temiz olarak bulunan okurlarımız, bunları idarehanemize getirdikleri takdirde 20 Lira fark ödemek suretiyle derhal ANT'ın üçüncü cildine sahip olabileceklerdir. Ancak, diğer ciltlerde değiştirme yapılmamaktadır.

«Demirel-Bayar çekişmesi de solcuların eseri imiş!»

AP Lideri Demirel'in Hürriyet Gazetesi arasığı ile eski Cumhurbaşkanı Bayar'a karşı saldırıya geçmesi, hem eski Demokrat, hem de AP'li geçinen gazeteleri ve yazarları şaşkına döndürmüştür. İki arada bir derede kalan bu kalem erbabı arasında, Bayar-Demirel çekişmesini solcuların eseri olarak gösterecek kadar saçmalamaya başlayanlar da görülmektedir.

Meselâ, Babıâli'de Sabah Gazetesi'nde Abdurrahman Şeref Lâç, Hürriyet'in verdiği haberi şöyle yorumlamıştır:

«Komünistler, AP iktidarı tarafından beyinlerine indirilmekte olan darbeleri durdurmak, AP saflarına solcuları yerleştirmek için *iki taraflı bir nifak oyununa* girişmişlerdir. Bir taraftan - seni sağcılar devirmek istiyorlar - tehdidiyle Demirel'i korkuturlarken, öte yandan AP'nin tek kudreti olan Türk milletine - Demirel senin istediklerini yapmadı - diyerek halkı ondan soğutmaya çalışıyorlar.

Tekrar ediyoruz: Allahsızlar, komünistler, soysuzlar, eski DP'lileri, eski Cumhurbaşkanı Sayın Bayar'ı, basamak yapıp, iktidarla Türk Milleti'nin arasını açmak için bir büyük komple hareketine, korkunç bir münafıklık faaliyetine girişmiş bulunuyorlar.

Dünyanın hiçbir yerinde, affedilmiş bulunan siyasi mahkumların, siyasi haklardan ebediyyen mahrum edilmiş olabileceklerine dair hiçbir anayasada bulunmayan, sadece bizim 1961 anayasamıza millete rağmen CHP tarafından koydurulmuş olan bir hükmün teşrii kuvvet yolu ile kaldırılması için yapılan medeni ve insani teşebbüsü yalnız önlemek değil, münafıklık vesilesi yapmak isteyen komünistlerin melun maksadını Türk Milleti biliyor. Bilmeyenler de bulunabilir. Onlara, daha esaslı ve delilli olarak bildirmeğe, anlatmağa devam edeceğiz.»

Oysa, Hürriyet Grupu tarafından *yayınlanan ve solculukla ilgisi bulunmayan* Yeni Gazete, Demirel - Bayar çekişmesinde eski Demokratları açıkça suçlayarak şunları yazmıştır:

«27 Mayıs İhtilali Demokrat Parti'yi iktidardan düşürünce, hiç şüphesiz ki, Demokrat Parti taraftarları kâmilen silinip gitmediler. Eski Demokratlar, şimdi, kendilerinin milyonlarca oy anlamına gelen bu eski kitle tarafından arandığını sanmaktadırlar. Hesaplarının hatalı noktası da budur. O oylar önce AP ile YTP arasında bölünmüştü. Şimdi büyük çapta AP'ye teveccüh etmiş haldedir. *Adalet Partisi de, değişen Türkiye'nin* şartlarına DP yöneticilerinden daha kolaylıkla intibak edebilen bir kadro olduklarını göstermişlerdir. Böylece, AP bir yandan kendi yarattığı taraftarları, öte yandan da Demokrat Parti'den miras kalan oyları muhafaza edebilmiştir. Şimdi bunu bölmeye çalışmak, değişen sosyal ve ekonomik problemleri çözme amacına yönelmiş bulunan Türkiye'yi yine kinlerin, garazların çarpıştığı bir aşiret hayatına sürüklemek anlamına gelecektir. DP iktidarı devrinin olaylarını yaratanlar, bu iktidarın sahipleri olduğuna göre ve o devre Türkiye'de siyasi hayatın ne derece iptidaileşebildiği, acı bir örnek olarak zihinlerimizde yaşadığına göre, düşünülecek başka bir ihtimal yoktur. Eski Demokratların amaçlarına kavuşmaları ihtimali bulunmadığı halde gösterilen bu çaba dahi, onlar tarafından yapılan hesapların vatanperverâne olmadığını ortaya çıkaracak niteliktedir.»

Buna karşılık, Akşam Gazetesi, Demirel'e karşı eski Demokratları savunmak yolunu *tutmuştur. Akşam imzalı* başyazıda meselenin serinkanlılıkla incelenmesi gerektiği belirtildikten sonra şöyle denilmektedir:

«27 Mayıs, bir ceberrut ve yanlış gidişe dur demiş harekettir. 27 Mayıs öncesinin sorumluları, bağımsız yargı organları önünde gereken hesabı vermişler ve cezalara çarptırılmışlardır. O günlerden bu yana aradan sekiz uzun yıl geçmiştir. Demokratların sorumluları, yıllarca cezaevlerinde kalmışlar, toplumun tansiyonunun yatışması ölçüsünde de milletin âtıfetinden yararlanarak çıkartılan aflarla yeniden sosyal hayata dönmüşlerdir. Aradan yılların geçmesinden, 27 Mayıs hareketinden alınacak derslerin kâfi derecede alınmasından ve demokrasimizin sosyal bir muhteva kazanmasından sonra, tam bir demokratik mekanizmayı eksiksiz işletme zamanı gelmiştir. Şimdi bu durumda, yıllarca siyasi haklarından yoksun bırakılmış Demokratların, her insanın isteyebileceği en tabii hak ve siyasi haklarının iadesini istemelerini yadırgamak niye? Demokrasi, halk iradesinin tezahürü demek olduğuna göre, Demokratlara, siyasi haklarının geri verilmesinden memleket çıkarları bakımından çekinilecek bir şey kalmamıştır. Ama öyle görünmektedir ki, Sayın Demirel ve arkadaşları, Demokratların vaktiyle aflarla cezaevlerinden tahliyesi sırasında uyguladıkları geciktirme taktiklerini tekrarlayarak kendi kişisel çıkarlarını korumak ve garanti altında bulundurmaktan başka hiçbir kaygının içinde değildirler. Vaktiyle buna ihtimal ver*meyen Demokratlar, bugün öy*le sanırız ki, «Demirel'i devirmek» le itham edilmeleri karşısında, AP'nin başındaki bir avuç «manevi yetiştirmeslerinin sonsuz iktidar hırsını görmek durumuna gelmişlerdir.»

Cumhuriyet'te Nadir Nadi ise, eski Demokratların siyasi hayata dönmelerine şiddetle karşı çıkarak şu görüşü ileri sürmüştür:

«Bugünkü koşullar altında eski Demokratlara siyasi haklarının geri verilmesi sorunu basit bir adalet, yada atıfet konusu olmaktan çok öteye, toplum düzeninin temelleriyle ilgili bir rejim davasıdır.

Celal Bayar ve onun yakın destekçileri, 27 Mayıs realitesini kabul etmediklerine göre, politik hayata resmen girdikleri an bir hesaplaşmanın, bir öc almanın takipçiliğini yüklenmek görevi ile karşı karşıya kalacaklardır. Bugüne kadarki tutumlarının mantıki sonucu ancak bu olabilir.

Türk Milleti'ni 27 Mayıs'ta direnme hakkını kullanmaya zorlamış bulunan politikacılar takımına, şimdi seçme ve seçilme haklarını geri vermek, *hattâ bu hakların geri verilme*si hususunda harekete geçmek, yurdumuzun politik havasını tehlikeli çalkantılara sürükleyecektir.

Kim olursa olsun, biz, hiç kimsenin kısmen de olsa, vatandaşlık haklarından yoksun kalmasını hoş görenlerden değiliz. Fakat meşru yoldan iktidara geldiği halde meşru olarak orada tutunamayan bir politika takımının da, millet bunca sıkıntıya düştükten sonra artık biraz anlayışlı olmasını bekleriz.»

Ama ne fedakârlık!

Öteden beri Sedef Adası'nda idareyi kötü bir şekilde Martı'lar ellerinde tutarlar. Ada halkına etmedikleri kötü muameleyi bırakmazlar. Son olarak Şehsuvar Menemencioğlu ve arkadaşları gizli bir toplantı yaparak aralarında lider olarak İsmet Giritli'yi seçerek bu amansız martı mücadelesine girişmişlerdir. Fotoğrafta: Binbir güçlüklerle adaya yolladığımız muhabirimiz Güngör Denizaşan, İhtilal Lideri İsmet Giritli ile mülâkat yaparken görülmektedir.

(AKŞAM - 11.7.1968)

Ummetçinin hedefi !

Anayasayı AP değiştirebilir. Önümüzdeki seçimlerde AP'ye bu şartla rey verir, millet ekseriyetinin diğer küçük partilere dağılmasını önler de, münhasıran anayasayı değiştirmek için reyleri AP'de toplar ve seçeceğimiz milletvekillerini de, anayasayı değiştirebilecek cesarette insanlar olmasına dikkat edersek, mesele kısa zamanda hallolur. Demek ki, önümüzdeki seçimler, bir Anayasa seçimidir.

N. MUSTAFA POLAT
(B. Sabah - 11.7.1968)

haftanın karikatürü

İNSAN PAZARI...

AZİZ VAZİFE !

Bizim işimiz, teaffün sahası ufuklara kadar yaygın bir muhitte kanalizasyon ameleliğinden başka bir şey değildir. Taharetlerin en latifi adına, necasetlerin en galiziyle uğraşmağa mecburuz biz.

Bu memlekette, bellibaşlı bir âdetin bezinden başka bir şey olmayan, üstü yazılı ve resimli, ölü soyguncusu ve lüks fahişe teşhircisi gazetelerle, aynı âdetin bezini fraklarının mendil cebinde taşıyan ve sevgililerine koklatan ilerici politika bezirgânlarına kadar her tarafı filitten geçirinceye kadar, kanalizasyon ameleliğinden büyük rütbe ve aziz vazife tanımayacağız.

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(Bugün - 8.7.1968)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU Hamamsahip Sokak Emek Han (6/31) İSTANBUL ● Telefon: 27 61 00 ● Posta Kutusu: 134 — SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 13 40 20 ● Dizgi: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI ● Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 58 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL, Tel: 27 89 48 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir...